

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Institutio Vitæ Ad Exemplar Passionis Domini Et Salvatoris Nostri

Sgambata, Scipio

Dillingæ, 1686

Liber III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53753](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53753)

INSTITUTIO
VITÆ AD
EXEMPLAR

PASSIONIS DOMINI
& *Saluatoris Nostri*

LIBER III.

*Hebr. 13
v. 13.*

Exeamus igitur cum eo extra castra improprium ejus portantes. Posteaquam diu velut in castris nos exercuerim⁹, & multum in hac spirituali militia, Domini, quæ sectamur, exemplō & gratiâ profecerimus, exeundum est, & in apertam aciem progrediendum. Accepimus armaturam Dei ut possimus in omnibus perfecti stare. Stemus ergo succincti lumbos nostros in veritate, & induti lorica[m] justitiæ, & calceati pedes in præparatione Evangelii pacis, in omnibus sumentes scutum fidei, in

*Ephe. 6.
v. 14.*

quo

quo possimus omnia tela nequissimi ignea
extinguere, & galeam salutis, & gladi-
um spiritus, quod est Verbum Dei. Ita in-
structus armis & cataphractus progreditur
Veteranus & Triarius Christi, Vir Perfe-
ctus. Vitæ igitur Perfectæ, cum neque co-
gnitio virtutum neque earum exercitatio
propriæ sint (eas enim Vita proficiens ve-
lut proprias sibi vendicat) nihil aliud supe-
rest, quàm excessus ille, quem Dominus
complevit in Hierusalé, de quo sermo erat
in Transfiguratione, quando inter Eliam
& Mosem positus sapientiam loquebatur
inter perfectos; deinde Beatitudo, quæ omné
cujusque rei perfectionem pro cuiusque
natura consequitur. Licet enim omnia,
quæ proficientes exercent, perfecti quo-
que peragant, & nemo ita perfectus sit,
quin possit semper ad altiora proficere (ut
Paulus quoque dicat, non quòd jam com-
prehenderit, aut perfectus sim) tamen,
qui gradum aliquem perfectionis attige-
runt, virtutum opera cum quodam ex-
cessu faciunt & in ijs eam experiuntur fa-
cilitatem & jucunditatem, quæ beatitu-
dini similior est, quàm labori. Vitæ igi-
tur

222 DE PASSIONE DOMINI.
tur Perfectæ, ac Viæ Unitivæ præcepta
sunt Undecim.

I.

Exeundum esse de mundo, & portandum
improperium crucis.

II.

Primam beatitudinem Perfectorum esse
Paupertatem spiritûs.

III.

Secundam beatitudinem esse lenitatem
& mansuetudinem, maximè cum ini-
micis.

IV.

Tertiam beatitudinem esse luctum assidu-
um ob nostra & aliena peccata.

V.

Quartam beatitudinem esse Famem & Si-
tim propriæ alienæque justitiæ.

VI.

Quintam beatitudinem esse caritatis ac
misericordiæ in omnes sollicitam ex-
hibitionem.

VII.

Sextam beatitudinem esse munditiem cor-
dis, innocentiam & simplicitate con-
stantem.

VIII.

VIII.

Septimam beatitudinem esse perfectam pacificationem.

IX.

Octavam beatitudinem esse, constanter Deo adherere in adversitatibus ac persecutionibus.

X.

Beatos esse, qui in Domino moriuntur.

XI.

Conservanda esse verba hæc in Domini monumento, in quo & animam nostram Domino consepeliri oportet.

CAPUT I.

Exeundum esse de mundo, & portandum improperium crucis.

Et bajulans sibi crucem exivit. Hucusque proficientium status: quæ sequuntur, Perfectorum sunt. Viâ Illuminativâ progredimur, usque dum ad Crucis amplexum deveniamus, in quo Unitiva perfectio est, quâ dicit quis cum Apostolo: *Christo confixus sum cruci.* Post

Ioan. 19
v. 19.

Gal. 2.
v. 20.

Post varia

varia examina, diversa tormenta, plura
 ludibria producit ad populum Dominus,
 & dicitur: *Ecce Homo*. Post multa expe-
 rimenta virtutum, post omnia & homi-
 num, & dæmonum tentamenta supera-
 ta, post opes contemptas, voluptates
 spretas, honores conculcatos, Dei servus
 ad populum produci potest, ac dici: *Ecce
 Homo*. Ecce verus Dominicæ Passionis
 imitator. Quid ergo superest, nisi ut mor-
 te damnetur? Statim igitur atque aliquis
 eò pervénit, inter eos esse incipit, qui mor-
 tui mundo, quotidie tamen moriuntur.
 Optandam mortem, & quamvis locuple-
 ti, quamvis jucundæ vitæ præponendam.
 Mortui enim sunt, & vita eorum abscon-
 dita est cum Christo in Deo, ac dicuntur:

Col. 3.

v. 3.

Psal. 43.

v. 22.

*Propter te mortificamur tota die, estimati
 sumus, sicut oves occisionis.* Corpori quicquid
 dem ultimum terribilium est mors, quæ
 sejungitur ab anima, &, quicquid ab ea
 boni habebat, amittit. Animæ verò ulti-
 mum desiderabilium est hæc mors, quæ ab
 ea sui parte sejungitur, quæ sensum & in-
 feriora atque exteriora tantum spectat.
 conjungitur autem Deo, per quem, & in
 quo

quo vivere incipit, & simul omnia mala amittit, quæ ei proveniebant è sensuali vita, & omnia bona acquirit è vita spiritali ac divinâ. Sedit ergo Pilatus pro tribunali in loco, qui dicebatur lithostrotos; non frustra nomen hoc adnotatur, quod significat stratum lapidibus pavimentum: nam ubi tanta pavimenti cura est, ubi tota ars, labor, industria est in ijs, quæ humi sunt, componendis & ornandis, si Christus damnatur, ibi Vita perfecta mors putatur. Audi clamores vulgi insipientis: *Tolle, tolle, crucifige eum!* dum dicunt: *tolle*, satis ostendunt, crucem non esse aliquid humile, sed sublime & cæleste, & Pilatus statim ait: *Regem vestrum crucifigam?* qui enim eò perfectionis pervenerunt, licet ab omnibus insectationes ac damna patiantur, tamen jure possunt dici eorû Reges, qui eos persequuntur; nihil enim illi agunt, quod non eorum commodis, dignitati & gloriæ serviat: ita, quot persecutores quis habet, tot habet subditos ac famulos, qui, quò magis infensi & molesti sunt, eò diligentius ei serviunt. *Major serviet minori*, dictum est

P

Gen. 15.
de v. 23.

de Esau & Jacob, & tamen Esau nulla re
fratri deservire visus est, nisi eum insectan-
do, ac toties ad necem quærendo. Sequitur
in Evangelio Joannis: *Susceperunt autem
Jesum, & eduxerunt.* Nonne famulo-
rum & stipatorum officio funguntur?
Exeamus ergo & nos cum Domino, Apo-
stolo etiam hortante, Improperium crucis
portantes. Ne verò hæc horribilia voca-
bula improperij, & crucis nos deterreant,
quò minus libenter exeamus, adverten-
dum est, nomina ex vulgi opinione duci,
non ex rei veritate, aut opinione sapien-
tium. Quod ergo hîc Paulus ex communi
loquendi more vocavit *improperium*, hoc
Isaias ex rei veritate, & opinione Sapien-
tium dixit, *Imperium. Cujus imperium*,
inquit, *super humerum ejus*: quanta re-
rum in simili voce diversitas? eadem tam-
en crux Improperium est hominibus terrenis
sapiantibus, & imperium re vera Dei &
Christi Sanctorumque omnium aestima-
tione. Et alibi vocat Crucem idem Isaias,
Clavem David, quâ omnes thesauri sapi-
entia & Scientia Dei, nec non omnes Cle-
mentia ac liberalitatis ipsius aperiuntur.

*Isai. 9.
v. 6.*

*Isai. 22.
v. 22.*

nec aliâ id clavi quisquam assequetur. Exeamus ergo, hoc imperium, quô anima rebus humanis omnibus imperandi potestatem accipit, post Christum portantes. Quid aliud est exire de castris, ad quod Paulus nos hortatur, quàm, quod idem alibi dicit, exire de mundo? *Debueratis*, inquit, *de mundo exisse*. Hoc autem quid est: nisi abdicare se omnibus humanis, quibus animus prius adhærebat, in quibus versabatur, in quibus, ut ita dicam, semper habitabat; ut nihil in posterum nobis cum mundo commercij sit, nihil nos ex ipso velimus habere jucundi aut honorifici, nihil vicissim ei deservire, nihil deferre honoris, nullâ ejus aut lege, aut consuetudine, aut insaniâ duci; solam nôsse Christi legem, ex ea vivere ac sapere; id quod est unô verbô illud Apostoli: *Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo*. Nam mutua hæc est existimatio inter viros perfectos, & mundum. Hic existimat viros perfectos esse crucifixos, id est, in summis semper angustijs, in summo esse cruciatu: at viri perfecti contrâ mundum in angustijs & cruce versari existimant;

I. Cor. 7
v. 10.

Gal. 6.
v. 14.

mant, se verò rebus omnibus commodi-
 mis uti & facillimis. Exeamus ergo, &
 quantum possumus, recedamus ab his, qui
 nos crucifixos, nos mortuos existimant,
 suos ipsi cruciatus, suam mortem non
 agnoscunt. Neque tamen hoc dico, mun-
 dum externa conversatione esse omnibus
 deserendum, sed ab eo interna animi affe-
 ctione fugiendū, ut, licet in mundo versetur
 corpore, conversatio tamen nostra
 in caelis sit: malè enim cum humanis re-
 bus ageretur, si ij, quibus eò sapientiæ de-
 venire concessum est, omnes se ab homi-
 num commercio segregarent, qui velut
 sal terræ sunt, vel ut lux mundi, ut, si dis-
 scedant, necesse sit mundum tenebris in-
 volvi, & tabescere. Suam quisque cru-
 cem tollat, & eam ferens de mundo exeat.
 Fuit sua crux Ludovico, & Stephano Re-
 gibus; fuit Elzeario Comiti, Leopoldo
 Marcioni, Henrico Imperatori sua: &
 hi omnes de mundo exiverunt, & impro-
 perium crucis alacriter portaverunt. Qui
 cunctamur exire? Christo exeunte, quid
 boni in mundo reliquum est? num relin-
 quere Pilatum, aut Herodem piget? num

vanæ illius, aut noxiæ cupiditatis affectu teneris? an culpæ alicujus conscius non audes Christo te adjungere? Arqui propterea tantò magis crucem tollere cogeris, & exire cum Christo, nam & rei duo cum eo exiverunt. Vide, ne, dum libens exire detrectas, & crucem ferre sponte susceptam, tibi accidat, quod Simoni Cyrenæo, quem venientem de villa, & suæ familiæ negotijs implicatum, alia omnia, quàm Christum sequi, & post eum crucem portare cupientem *angariaverunt, ut tolleret crucem ejus.* Nam sæpe dum te tua negotia, tuæ cupiditates & cogitationes hac illac pertrahunt, nec de abdicandis omnibus, & cruce suscipienda sinunt cogitare, repentina tibi supervenit necessitas, quâ id facere cogeris invitus, quod sponte suscipere detrectasti. Calamitas, ægrotudo, infortunium multos angariârunt tollere crucem Jesu: & hi quidem beati, qui vel coacti sapiunt; nam neque his parum prodest, quòd non quidem initio sponte fecerunt, sed postea tamen, quòd necessitate trahebantur, voluntate sunt secuti. Ecce huic Simoni in Evange-

lio locus est, & commemoratur ejus pia fo- in
boles, *Patrem*, inquit, *Alexandri* ce
Rufi. Nunquam enim sterilis est Domini un
cruce, semperque aliquid boni operis pa ille
rit. Non omitam adnotare, quod in no nil
mine Cyrenæi statim audienti occurrit is c
hoc enim nomen Sectæ erat ejus tempo pta
ris, quam qui sequebantur, summum bo qu
num putabant voluptatem, quæ Secta ab der
Aristippo Cyrenæo ortum habuerat. Erant pro
alioqui Cyrenæi dediti voluptatibus, ut in qu
telligamus, hos etiam, qui delicatè vivunt ter
qui sunt in illecebris & voluptatibus enu mi
triti, ad ferendam crucem evocari. Quis vel
ergo erit, qui recuset? cùm ne Cyræi qui sed
dem detrectent. Satis ergo in villis, satis inc
in amœnitatibus, in oblectamentis fui- liri
mus; tempus est, ut inde redeuntes Christo ni
cruce ferenti occurramus. Et mulier illi vel
occurrit Veronica, quæ aliter vocatur Phe- va
ronice, id est, Victrix, seu Ferens victori- cr
am, & oblatio sudario, ut sacrum Domini lur
os, sanguine, sputis, sordibus, sudore re- cle
persum abstergeret, mira res! non retulit ut
inde, quod tersit, sed ipsum Domini vul- pr
tum, cœlo ac sole pretiosiore, arte divina tu
in

in eo linteo expressum. Ille Domino crucem ferenti occurrit, qui ejus improperium nec timet, nec erubescit, nec detrectat: ille Domini vultum sudario detergit, qui nihil suo labori parcens, aut consulens suis comodis, quod paraverat ad suam vel voluptatem vel opportunitatem, id Christo offert, qui sordes & sputa Christi colligere desiderat, eamque pro gemmis asservare. Sed, qui promptè atque alacriter ad humilia quæque & abjecta, velut ad sordes Christi detergendas, occurrit, is minimè sordidus fit, minimè maculatur, nihil illius vel honori, vel elegantiae ac pulchritudini decedit, sed imago Domini ei imprimitur, atque incipit vocari Victor, & Christifer, ut olim ille felix Ignatius, qui ejusdem Domini nomen ferebat in corde. Quis non se vellet illud linteum fuisse, quò Domini vultus abstersus est? quis non cuperet sacram illam frontem abstersisse, quæ cælum ac terram nutu regit, iram commovet, clementiam serenat? In nobis positum est, ut hoc simus: cor nostrum instar linteum præbeamus, quò Domini vultus abstergetur; occurramus crucem ferenti Domino,

offeramúsque cor nostrum, quod omnes,
 quæ in eum projiciuntur, sordes gestiat in
 se suscipere, nihil non amet, non appetat,
 quod ad impropria Domini spectare vi-
 deatur. Id si fecerimus, imprimetur cordi
 nostro imago dilecti, qui dicit: *Pone me
 ut signaculum super cor tuum.* Da nobis
 Domine id facere, & quia non decet, vul-
 tum tuum nisi candidissimò linteò mun-
 dissimòque detergi, *Cor mundum creavit
 nobis. Sequebatur autem illum multa tur-
 ba populi, & mulierum, quæ plangebant
 & lamentabantur eum, conversus autem
 ad illas Jesus dixit: Filia Hierusalem, no-
 lite flere super me, sed super vos ipsas flete.*
 Mirum est, quòd viris fugientibus mulie-
 res Dominum sequantur, sed, ut video,
 flentes sequuntur. Muliebri ergo est &
 plebeium, Christi crucem sequi flentem &
 lamentabundum, quam hilari animo sus-
 cipere, & prosequi oportet. Vel certè haec
 mulieres dicamus esse affectus quosdam in-
 firmitatis humanæ, qui ægrè ferunt, nos
 vitæ perfectæ studium esse complexos, qui-
 bus dicendum est, nolite flere super me, sed
 super vos ipsas flete. Fleat gula, fleat su-
 perbia,

*Cant. 8.
 v. 6.*

*Psa. 50.
 v. 12.*

perbia, fleat avaritia, fleant omnes pravi affectus, fleant omnes muliebres & ignavæ animi nostri affectiones, sed seipsas fleant, nos illis liberi læti & hilares simus. Vertamus terga impiæ civitati, hoc est malæ vulgi consuetudini, nunquam ad eam reversuri, & ad Calvariam eamus, quò Caput nostrum, ac Patris Sipientia præit.

CAPUT II.

Primam Beatitudinem Perfectorum esse Paupertatem Spiritûs.

ET crucifigentes eum, diviserunt vestimenta ejus mittentes sortem, quis quid tolleret. Et erat titulus causæ ejus inscriptus. Rex Judæorum. Hæc B. Marcus. Octo Beatitudines, quas Dominus enumerat, statui perfectorum convenire nemo dubitabit: perfectionem enim beatitudo consequitur. Christus igitur in cruce fixus virum perfectum & beatum, quantum in hac misera & ærumnosa vita beatitudinem consequi possumus, indicabit. Sed quæ potest beatitudo esse in tam

Marc.

25.v.24

26.

acerbo cruciatu? Nimirum inepta hæc interrogatio est, Beatitudinem enim anima obtinet, cruciatur verò corpus. Et licet ea sit animæ corporisque connexio, ut impossibile nobis videatur, altero extrema supplicia ferente, alterum summa voluptate perfrui (& sanè viribus naturæ id fieri nequitiam potest) nihilominus gratiæ divinæ id est proprium, ut animam adversus corpus firmet ac roboret, ut non modo corporis ægitudine non ægrescat, sed etiam vigeat & confirmetur. *Cum infirmior*, dicebat Apostolus, *tunc fortior sum*. Quoties id Martyres sunt experti? qui, cum in cruciatibus summis essent, se liquidissimas animi voluptates sentire fatebantur. Sed illud rarius est: hoc usitatus & communius, ut, qui perfecta omnium affectionum mortificatione crucifixi vivunt, jucundissimam vitam & beatissimam agant; nihil enim illis potest molestum esse, quibus molestiæ omnes consueverunt esse jucundæ. Unde non illi voluptatem capiant, quibus voluptas est, omni voluptate fraudari? Lignum vitæ crux est, quò qui vescitur, nulla sentit mala, nulla incom-

2. Cor. 2.

v. 10.

incommoda, non agrotat, non senescit,
 non moritur, *Christo confixus sum cruci,* Gal. 2.
 aiebat ille: *Vivo autem jam non ego, vi- v. 20.*
vit verò in me Christus. An non beatus il-
 le est, qui totus in Christū quodammodo cō-
 versus, ac, ut verbō hoc utar, Deificatus
 est? Quid enim aliud erit in patria, bea-
 tum esse, quàm Christum Verbum Patris
 videre? Quod si tum ideo nos visio beatos
 faciet, quia videntes possidebimus eum, &
 similes ei efficiemur; quæ alia potest in
 hac vita beatitudo esse, quàm & hîc simi-
 lem Domino fieri, eique conjungi? Do-
 mino autem in cruce pendentem conjungi
 nemo aliter potest, quàm qui cum eo velit
 in cruce configi. Contemplemur ergo
 octo beatitudines Crucifixi, ut vel hinc
 ad optandam eam felicitatem accenda-
 mur. Prima beatitudo est, quam Dominus
 ipse hoc ordine collocavit: *Beati paupe- Matth.*
res spiritu, quoniam ipsorum est regnum s. v. 3.
cælorum. Hanc primam felicitatem Do-
 minus nobis exhibet, dum ad Calvarix
 montem ductus (qui vel hoc nomine *Cal-*
varia sterilitatem, nuditatem & inopi-
 am significare videbatur) exutus est vesti-
 bus,

bus. Hoc unum ei patrimonium supererat, quippe à Josepho, qui patris ei locò fuerat, nihil habuit, à Matre verò vestem, ut ferunt, ejus manu textam: nudus igitur nudæ cruci affigitur. Tria nos considerabimus, quæ ad paupertatis studium nos excitabunt. Primùm militum lusum, deinde titulum regium; tertio ipsum Dominum bonis hujus mundi omnib' exutum. Milites igitur diviserunt sibi Domini vestimenta, & super vestem ejus inconsutilem miserunt sortem. Primùm vide, quàm ludicra res sit omnis hujus mundi suppellex, omnes opes: sanè siquid in terris opulentum & locuples erat, illa vestiseerat, quæ omnibus thesauris carior esse debuisset; illam tamen Deus ludo militari subjici, voluit, ut intelligamus, opes, divitias, supellectilem, non esse rem seriam, sed ludò & jocò distrahendam. Quid porro omnis hujus mundi est gloria? quid potentia? quid Regna? quid trabes? quid purpuræ? quid coronæ? nisi Domini vestimenta, qui habet scriptum in vestibulo

Apo. 19. suis, *Rex Regum, & Dominus Dominantium*; cujus indicium ac symbolum erat

v. 16.

erat vestis poderis, in qua totus erat orbis terrarum, *cujus corona est gloria, Regia vestis confessio*, hoc est, *rerum omnium acclivis & supplex adoratio*: Has ergo suas vestes, quæ per terram diffunduntur (nam & hoc dixit Isaias: *Vidi Dominum sedentem super solium excelsum, & elevatum, & ea, quæ sub ipso erant, replebant templum*, hoc est, ut alij legunt, *fimbriæ vestimentorum ejus*) has, inquam, vestes Dominus ludo militari permittit. Diripiuntur regna & provinciæ, & ut quisque est potentior & audacior, eò plus interdum obtinet. Quid ad te, si cum Domino fixus in cruce es, ista curare? Patere ista utcunque distrahi, & rapi. Quanto faciliùs pereunt, tantò in ijs minùs spem tuam ponere debes; qui cor in thesauris terrenis habet, ubi ærugo & tinea demolitur, & ubi fures effodiunt & furantur, ille facilè cor amittit, ideo monet Rex ille ditissimus: *Divitia si affluant, nolite cor apponere*; qui etiam thesaurum suum in sepulchro fertur habuisse, in quo à posterioribus Regibus est inventus, ut, quoties se divitem vellet inspicere, toties cogere-

tur

Sap. 18.

v.24.

Psal.8.

v.7.

Psa.103

v.1.

Isaia6.

v.1.

Psa.61.

v.II.

tur scire, se moriturum, & ad nihil aliud opes, quàm ad pompam funeris conducturas. Deinde & illud contemplare, non temerè in tuis rebus ludi. Vides hos milites, qui videntur ex petulantia & furacitate statim in vestes Domini impetum fecisse, easque ludi temeritati subiecisse: nihil agunt, quod non Prophetæ multò antè præviderint, & prædixerint; nullus illius ludi jactus est, quem Deus non æternò consiliò ac sapientiâ disposuerit ac destinaverit: ludus est militibus, sed Deo mysterium, Prophetis arcanum, Fidelibus documentum. Quoties igitur tuæ res diripiuntur, ac ludum fortunæ factum te dicis & quereris, scito, nihil tecum temerè agi; nam si ne folium quidem cadit super terram sine Patre, hoc est, quin Paterna in eo detegatur Dei providentia, quid tu censes, te rem tuam familiarem, aut ditionem, aut prædium, illius temeritate, illius improbitate, illius negligentia perdidisse? In ludis quoque nostris Deus non ludit: illius ergo voluntati in nos benevolentissimæ nos ubique subjiciamus, & nostras res, ut volet, à quibusvis, ludo aut serio, agi ferri-

que

que patiamur. Sed erige paululum oculos ab imo ad summum, ac lege titulum: *Rex Judæorum*. Intelligisne, quò id spectet & Regia paupertas. Nunquam Dominus Rex vocatus est, nisi ubi paupertatis, ut ita dicam, ostentationem aliquam fecit, ac pompam exhibuit. Natus est in præsepio ad paupertatis ostensionem; statim tres ab Oriente Reges adfuerunt, qui palam eum Regem vocarunt: *Ubi est, qui natus est Rex Judæorum?* Ingressus est Hierosolymam a sino insidens; quod quid aliud fuit, quàm triumphus paupertatis? quem etiam significare videbantur Apostoli, se vestibus exuentes, easque Domino substermentes; statim acclamari coepit ab omnibus: *Osanna filio David, benedictus qui venit in nomine Domini Rex Israel*. Sed nunquam ita pauper visus est, atque cum in cruce nudus pependit: nunquam igitur ita disertè pronunciatum est Rex; nec enim tantum voce, sed scripto eoque publico, nec tantum à populo aut exteris, sed à Præside Romano Rex appellatus est. Quis non videt, ita Dominum indicare voluisse, eum Regem esse, qui paupertati studens

dens

dens omnia à se abdicet, omnibus se ex-
 uat, seu solo affectu, sive etiam re ipsa? An
 non illa vox verè Regia est? *Ecce nos re-*
liquimus omnia. Quis enim ita loquere-
 tur, nisi qui totum terrarum orbem sibi
 subditum cogitaret, & quod plus est, lu-
 dibrio haberet, ac longè à se velut calce
 propelleret? De ejusmodi homine dictum
 est: *Omnia subjecisti sub pedibus ejus.*
 Nam qui divitias rem magni æstimandam
 putat, iisque gloriatur, & de ijs sollicitus
 est, eas profectò sub pedibus non habet,
 qui sub ijs est, atque ab ijs velut non ^{levi}
 onere præmitur; is ergo omnia sub pedi-
 bus habet, qui nullas mundi opes pluris
 facit, quàm reliquum terræ, quod calcat.
 Quid ergo obstat, quò minùs is jure Rex
 vocetur, & quidem terræ universæ Rex?
 Nunc Dominum ipsum contemplemur,
 qui, cùm Rex cœli terræque sit, cùmque
 gloriâ induatur, nudus in summa inopia
 & rerum omnium egestate conspici voluit.
 Quem nunc egestatis pudeat? quis se velit
 opulentum ac divitem videri? Job, cùm
 omnia amisisset, dicebat: *Dominus dedit,*
Dominus abstulit. At Christo Domino,
 qui

Matth.
 19.v.27

Job. 1.
 v.21.

qui omnia omnibus dat, homines tum omnia, tum vestes ipsas abstulerant. Noli ergo rerum externarum jacturam ullam pertimescere, aut ægrè ferre, sed, antequam vel homines, vel Dominus per ipsos hæc tibi eripiat, tu ea Domino & hominibus propter ipsum largitor. Experire, quàm bonum, & quàm beatum sit, nihil habere, quod timeas amittere, & cum Domino ne terræ quidem tantum habere, quantum vestigiò premas, sed in cruce pendulum hære, & cuncta mundi hujus velut te inferiora despiciere. Nudus eris, at Christum sic indues: pauper eris, imò nullius egens, quia nihil cupies: ad illum proximè accedes, cui propheta canit: *Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges. Beatus, qui intelligit super egenum & pauperem* Christum, ut ejus paupertate dives fiat, eamque in omnibus, quantum possit, imitetur.

Psal. 15.

v. 2.

Psal. 34.

v. 10.

Q

CAP.

CAPUT III.

Secundam beatitudinem esse lenitatem & mansuetudinem, maxime cum inimicis.

Luc. 23. v. 34. Iesus autem dicebat: Pater dimitte illis, non enim sciunt, quid faciunt.

Mat. 5. v. 5. Hæc B. Lucas. Secunda autem Beatitudo quam Dominus enumerat, est: Beatimittes; quoniam ipsi possidebunt terram.

Trium hæc adnotemus. Primum, quanta per se felicitas sit, esse mitem, & nullis injurijs exasperari aut offendi. Deinde quantum ei præmium sit propositum. Tertiò quantum ad eam virtutem sectandam Domini exemplò nos deceat excitari. Sanè uti facilius est, rei familiaris jacturam pati, quam injurias sibi illatas ferre patienter, & pro-niores homines sunt ad hæc bona utiliter relinquenda, quam ad sui honoris, dignitatisve imminutionem æquò animò ferendam, tantò beatiores sunt, qui hoc quoque assequuntur: nam beatitudo perfecti cujusdam boni adeptio ac possessio est; id autè bonū optimum ac perfectissimū est, quod qui habet, omnibus reb⁹ superior est.

omnia infra se despicit, nulla re læditur,
 nullâ premitur, nullâ gravatur. Tale bo-
 num mansuetudo est: nam, qui semel eam
 virtutem obtinuit, hunc nemo hominum
 ac ne dæmonum quidem lædet. Jobi for-
 tunas, domum, filios, corpus ipsum læsit
 Satan, ipsum non læsit; quia *in his omni-*
bus non peccavit Job labijs suis, neque
stultum aliquid locutus est. Proinde si-
 milis est, qui perfectè mitis est, Deo, de quo
 scriptum est: *Non accedet ad te malum,*
& flagellum non appropinquabit taberna-
culo tuo. Quantumcunquē circa ejusmo-
 di hominem convicia perstrepant, furor
 inimicorum ac rabies fulguret ac tonet,
 ipse similis est cælo sidereo, quod nec plu-
 vijs proximi cæli aërei perpluitur, nec ful-
 minibus læditur, nec tonitruis concutitur.
 Quid hoc homine beatius? Extra ictum,
 extra periculū constitutus, inter tot mundi
 mala suō bonō lætus fruitur, & in sinu
 gaudet. Sed parum est non moveri inju-
 rijs, non exacerbari offensis: etiam ad be-
 nignitatem & beneficentiam injurijs irri-
 tatur; pro singulis ictibus, quos ei infligit
 inimici rabies, totidem rependit beneficia.
 Arbor suavibus & salubribus pomis onu-

Job. 1:

v. 32:

Psal. 90:

v. 10:

Q 2

sta,

sta, quocunque impetu quatiatur aut vulneretur, poma maturiora largitur. Dolum melle plenum, quocunque ictu tranverberetur, mel effundit. Quô quidque plenum est, id reddit necessariò, id effundit. Anima caritate plena, melle plena, quid det nisi caritatem, nisi mel? *Maledicimur, & benedicimus, blasphemamur, & obsecramus.* Vos, quod vestrum est, facitis, ut in me furores vestros exerceatis, ego, quod meum est, ut in vos meam caritatem effundam. Hoc tantùm timeri potest, ne, dum hoc mel caritatis effunditur, anima eò vacua reddatur, sed nihil minus, imò quantò depletur magis, tantò magis abundat. Optandum est viro ejusmodi, ne unquam desit inimicus, qui irriter, qui provocet, ne unquam ipse desinat caritatem profundendo in se augere, nam què admodum oleum tunc stetit in Viduæ illius vase, cum defuerunt vasa vacua, in quæ deflueret, ita tum cessat hæc in corde perfecti hominis caritatis ubertas, cum defunt velut vacua vasa, in quæ se effundat, inimici. Ingens beatitudo, & prior major, nam illa in eo posita erat, ut bona externa

externa non amarentur; hæc autem addit, ut neque mala externa metuantur: per illam fiebat, ut nullò extra nos egeremus; per hanc fit, ut rebus externis benefici simus, iisque, etiam cum nobis nocent, prodesse conemur; denique ut instar arbusculæ balsami ex vulnere atque injuria reddamus suavissimum ac saluberrimum liquorum omnium, caritatem. Beatum est, nullò egere. Beatius, nihil timere. Beatissimum, omnibus etiam malefacientibus benefacere. Sed hinc non ineptè quis dubium movere posset, cur, quando hæc major est beatitudo quàm prior, minus ei præmium sit additum. Nam de pauperibus dictum est: *quoniam ipsorum est regnum cælorum*; de mitibus autem: *Quoniam ipsi possidebunt terram*. Cœlum ergo pauperibus datur, terra mitibus. Sed minimè putandum est, cœlum non etiam mitibus dari, cum scriptum sit ex ore ejusdem Domini: *Diligite inimicos vestros, Matt. 5. benefacite ijs, qui oderunt vos, ut sitis filij v. 44. Patris vestri, qui in cælis est, quod si filij, & heredes. Rom. 8. v. 17.* Ergo illud ita dictum videri potest, ac si Dominus diceret: Pauperibus

bus cœlum, Mitibus cœlum & terram
 dandam, ut eô loquendi modô significaretur,
 hos illis præmium majus habituros.
 Vel: propria beatitudo (non tam enim
 præmia hæc fortè sunt, quàm ipsarum bea-
 titudinum explicationes, quæ adduntur)
 propria, inquam, mitium beatitudo est
 terram possidere, quia in terra lites, iur-
 gia, bella sunt, in cœlo nihil horum est;
 nulla est autem vel certior vel brevior hæc
 omnia componendi via, quàm si mitis ac
 placidus sis, si benefacias malefacientibus,
 benepreceris maledicentibus. Oleô apes
 extinguuntur, cinere reviviscunt; nam
 quoties sicut apes te circumdederint ini-
 mici, & non modô circumstrepere ac su-
 surrare non desinant, sed aculeos suos tibi
 acriùs infigant, oleô caritatis & benefi-
 centiæ eos prorsus domabis, & velut e-
 mortuos reddes: at si cineres favillâsque
 iracundiæ adsperseris, reviviscunt, & cru-
 deliùs sævient. Nova, ac priscis sæculis
 inaudita orbem terræ subjugandi ac de-
 bellandi ratio, non armis exacuendis, non
 dolis militaribus excogitandis, non pro-
 vincijs devastandis, sed m^{an}nanimitate,

pati.

patientiam, caritate; vulneribus non infligendis, sed subeundis; injurijs non inferendis, sed ferendis. Non agimus hinc de ijs, quibus tuenda reipublica cura incumbit, neque de publicis scelerum iudicijs, quibus severitas opportuna, aut necessaria est; sed in ijs, in quibus iustitia non cogat gladium stringere, semper huius oportet beatitudinis gloriam affectare, quam ille vel maximè quæsit, qui primus à suo nomine omnibus orbis terrarum Moderatoribus nomen fecit: ille, inquam, etiam in hoc Evangelio notus Cæsar, qui, dum ita omnibus studet ignoscere, & eo genere magnificentia gloriatur, ut, qui veriores ejus hostes erant, perire maluerint, quàm ei de se talem præbere victoriam, id consecutus est, ut primus in ea urbe regnaret, quæ nullum Regem pati poterat, & cunctis in orbe terrarum Regibus imperabat, ita ut etiam in Evangelio diceretur, *non habemus Regem, nisi Cæsarem.* Ac, ne exteris historijs videamur eguisse, in Christi Domini Genealogia nemo Rex vocatur, nisi David, cum tot Reges sint: quia de nemine constat illustrius, quòd

pepercerit inimicis, quàm de ipso, qui, cum Saulem dormientem præ se haberet, ac data illi esset optio, utrum vellet, regnumne capessere, an parcere inimico, hoc veluti regnum majus elegit. Hinc Dominus quoque, cum esset Rex Regum, ac Pater ei dedisset omnia in manus, tamen in Crucis titulo tantum vocatur Rex Judæorum, quippe, à quibus gravissimas injurias accepisset, & quibus læsus pepercisset, horum maximè Rex vocari debebat. Hoc Regnum omnes affectemus hac arte rerum omnium potiri velimus, non modò omnia contemnentes, & sub pedibus habentes, sed, siquid in ijs boni est, id ultro inimicis nostris concedentes, eosque cupientes omnia nobis habere potiora, omnibus rebus affluere, tantò magis, quantò nobis inimiciores sunt, & molestiores. En, quod tertium erat ea de re, quàm luculentum Salvatoris exemplum! *Pater*, inquit, *dimitte illis*. Patrem vocat, ut, quantam maximam potest, vim precibus suis addat; quid enim Pater filio suo negaret, & quidem è cruce clamantis: *Pater, dimitte illis!* At non ita precari solitus

solitus erat Dominus, ut diceret, fac hoc Domine, vel Pater, sed addebat, ut in hortu audivimus, *si fieri potest, & orationem semper ita claudebat, fiat voluntas tua.* Nunc autem, dum pro inimicis orat, nihil horum addit, sed, *dimitte*, inquit, ac si diceret. Pater quicquid vel auctoritate, vel meritò, vel orationis efficacitate possum, hîc experiri cupio: extremum hunc accipe conatum caritatis & amoris mei, qui repulsam pati non vult: Dimitte Pater: passis manibus oro, dimitte. Moysis brachijs, quamdiu extenta erant, victoriam non negabas; Mea brachia ne unquam ab hac oratione remittantur, in cruce finguntur, me clamante, dimitte. Sed quibus? Illis. Nullos alios magis in animo habebat, quàm eos ipsos, à quibus tam barbarè tractabatur. Sed, quid ais mi Domine? Nonne tu es Judex vivorum & mortuorum? nonne Crux est tribunal & statera justitiæ? Quo pacto tam horribile ac detestabile Deicidium dimittatur? Attende Domine, audi, quid circum te clamitent, quid blasphement: *Alios salvos fecit, seipsum non potest salvum facere.*

Qs

Si

Si filius Dei est, descēdat de cruce. Vah qui destruis templum Dei, & triduò readificas illud. Hæc audis, & pro his rogas: Omnino, inquit: neque tantum rogat, sed causam affert, ob quam eis sit ignoscendum; *quia nesciunt, quid faciunt.* Quid non excogitas ingeniosa caritas ad ignoscendum? tanquam non toties audivissent, te esse Filium Dei, quod & nunc dicunt; tanquam ut hoc credere deberent, non tot signa vidissent, quæ & nunc memorant. Hoc, quod ad crimen augendum, alius adduxisset, ad id imminuendum Christus adduxit. Imitare, qui cupis beatus esse cum Christo.

CAPUT IV.

Tertiam beatitudinem esse luctum assiduum ab nostra & aliena peccata.

Luca 23
v. 33.

UNus autem de his, qui pendeabant, latronibus blasphemabat eum dicens: *si tu es Christus, salvum fac te ipsum, & nos.* Respondens autem alter increpabat eum, dicens: *neque tu times Deum,* quod

quòd in eadem damnatione es? & nos quidem justè; nam digna factis recipimus: hic verò nihil mali gessit; & dicebat ad Jesum: Domine memento mei, dum veneris in regnum tuum. Hæc B. Lucas. Progreditur in perfectiora, semper Beatitudinum ordo: nam prima circa bona externa ferebatur, ne ijs animus inhæreret. Secunda circa mala externa, ut non modò ijs non læderetur, sed ut ea etiam beneficijs rependeret. Tertia nunc ad mala interna pergit, quæ peccata sunt, eaq; cū in se, tū in alijs luget assiduè. In qua tria sunt nobis consideranda. Primum peccata mala esse gravissima, & perpetuò lugenda. Deinde hoc luctu beatos nos reddi. Tertiò, quo pacto apparuerit id in Latrone, ut ex verbis Evangelij recensuimus. Quàm gravia mala sint peccata, quid meliùs ostendit, quàm tota Domini nostri Passio? Cùm enim pœna culpæ ex æquo respondeat, ex ejus gravitate rectè hujus magnitudo colligitur. Unius quidem culpæ lethalis pœna justa, sed clemens, & ut dicitur, citra condignum, est æterna damnatio. Quantum malum! scilicet, quantum bonum.

bonum est, quò hominem in perpetuum arcet ac privat; id autem Deus est. Nihil videtur addi posse ad peccati cuiusque labem & indignitatem exaggerandam, quàm dicere, id tantum in se mali habere, quantum sit bonum, quò privat, id verò bonum esse Deum. Sed pergamus, est enim aliquid, quod addi potest, si minus ad mali summam augendam, certè ad eam magis magisque sub oculos ponendam. Inferorum pœnas Christus Dominus sua Passione redemit, ut, si quis ejus merita ritè sibi applicet, is ab inferorum pœnis sit immunis: necesse est igitur, Christi Domini Passionem fuisse acerbissimam, quæ inferorum tormenta æquare, imò superare potuerit, & ipsum plus passum esse, quàm omnes, qui damnandi essent, passuri fuissent. Huic quidem rationationi obstare videtur, quòd Domini Passio non gravitate cruciatuum, sed valore singulorum actuum (quos Divina Persona infinitæ dignitatis ut essent, efficiebat) id persolverit, quod pro nostris noxis debebatur. Et sanè hoc sensu ita est: nulla enim adeò exigua Domini actio fuit, cujus

valor

valor, ex dignitate personæ derivatus, non infinitorum, si tot essent, hominum infinita peccata superabundante precio redimeret; sed ea fuit bonitas & humanitas Salvatoris nostri Dei, ut peccata nostra, quæ citra ullâ dolorû perpeffionē expiare posset uno actu amoris oblato, maluerit durissimis cruciatibus exsolvere, atque adeò de ipso dictum sit: *Languores nostros ipse tulit, dolores nostros ipse portavit, afflictus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra*, ita ut apertè indicare videatur Isaias, eos dolores atque cruciatus, quibus nos digni eramus, omnes in Christum Dominum esse translatos, eúmque omnigenere suppliciorum, quæ hominibus reis debebantur, attritum, quæ vox significat, ad extremum usque ventum esse; nam dolor est divisio continui, ut ajunt, attritio autem est summa divisio; licèt enim brevis fuerit ille cruciat⁹, & licèt inferorû quædam tormenta sint, quæ Dominus passus non est, ut desperatio, blasphemia, Dei odium ac privatio, tamen alia sunt, quæ in Christi Domini dolore graviora considerari possunt.

Isai. 53.

v. 4.

sunt. Et quædam ex his mala potius, damnatis quàm molesta sunt, ut odiù Dei, & blasphemia : at Christo Domino tantum dolorem afferebant blasphemix, quæ audiebat, & simul peccata omnia præterita ac futura, quæ præsentia habebat, quanta erat perfectissimæ ejus sapientiæ cognitio, quâ eadem agnoscebat, & quàm mala esset, & dolore ac luctu digna intimè perspiciebat. Qui dolor ex parte superiori in inferiorem derivabatur, ut apparuit in sudore sanguineo. Rursum autem corporis ipsius tam delicata & perfecta constitutio erat, ut plus ipse levissimo ictu læderetur, quàm aliorum aliquis gravissimo : & nihil dici potest ad rem hanc exprimendam aptius, quàm quod dixit Isaias, cum eum vocat *Virum Dolorum*, ac si diceret, virum ad dolores factum, virum ea temperatione & constitutione totius corporis, quæ ad omnes dolores sentiendos aptissima est : ideo addit : *& scientem infirmitatem*, hoc est, qui experimentò omnes dolores sciret, didicit enim ex his, quæ passus est, obedientiam, factus obediens in tormentis, & victima atque holocaustum Deo Patri,

Isai. 53.
v. 5.

Patri, non igne visibili, sed invisibili doloris incendio omnes artus, compages, fibrásque depascente. Quis magnitudinem passionis ejus explicet? quæ maximum Dei operum est, ut initiò ostendimus: cùm igitur ubique sit magnus Dominus, & magnitudinis ejus finem etiam in rebus creatis nulla possit creatura reperire, quid nos audemus quærere, quibus limitibus conclusa sit Passio Domini? cùm ea sanè iisdem, quibus ejus amor, terminis finiatur. Quòd si Virginis dolor Oceano comparatur (*magna est velut mare contritio tua,*) cùm vix fuerit stilla dolori filij comparatus, quid de illo ipso dicemus? nisi quod in Symbolo dicitur, *Passus est*: quod nomen infinitum quodammodo est. *Passus est*, hoc scimus; quantum passus sit, hoc quis facile comprehendat? Id cùm ita sit, & cùm Christus nihil temerè, nihil præter summæ sapientiæ, æquitatisq; rationes fecerit, necesse est, id omne, quod passus est, peccato deberi; necesse est, tã malũ esse peccatũ, ut ob id Christum eò usque affligi & pati, si minus necessarium, certè æquum & conveni-

Thren. 2
v. 13.

veni-

veniens fuerit. Et ille quidem ob aliena
 peccata tantum doluit: quid nobis faci-
 endum est? qui & nostris dolere debemus,
 & in alienis tam multum habemus, quod
 nostrum jure esse censeamus. Nam &
 multa alij peccant, nostram vel negligentiam
 vel exemplo, & nostra peccata ea saepe
 damna inferunt, ex quibus multa alia pec-
 cata nascuntur, & denique omnium pec-
 cata cognatione quadam unius primi pa-
 rentis culpae, in qua omnes sumus geniti,
 ad nos pertinent, ita dolendum nobis est
 ob omnia omnium peccata; Nam pecca-
 tum Adami quodammodo nostrum fuit:
 ex illo autem nata sunt omnia. Deberet
 autem is dolor & perpetuus in nobis, &
 summus esse; nam nec materia unquam
 recens dolendi deest, & vel ob unum, vel
 ob illud primum primi parentis peccatum
 aeterno dolore conflictari merito debere-
 mus. Quandiu in terris Dominus fuit, ex
 quo primum conceptus est in Matris utero,
 usque ad extremum vitae spiritum, in
 perpetuo dolore ob culpas hominum fuit
 postquam desijt vitam mortalem vivere, &
 ad immortalem illam transiit, in qua ne-
 que

que luctus neque dolor est ultra, quia prima abierunt, nos ejus doloris reliquit hæredes. Ideo etiam in Sanguinis sui admirabili Sacramento testamentum instituit, dicens: hoc fore æternum testamentum in ipsius Sanguine, effuso in remissionem peccatorum; nec voluit omittere, quin peccata nominaret, ut, quoties ea Sacra Mysteria celebramus, aut ijs præsentibus adstantibus, meminerimus, divinum illum sanguinem propter hominum peccata esse effusum ac proculcatum. Sanè his satis constat, nos causam habere, ob quam in perpetuo luctu esse, debeamus; id verò beatum ac felix esse, nemo non facile fatebitur, si illud apud se perpenderit, eundem actum voluntatis nostræ, quò malum fugimus, esse amorem ac prosecutionem quandam boni oppositi. Quare, qui perpetuò averfatur ac luget peccata, ille perpetuò adhæret Deo, qui peccato opponitur; qui verò perpetuò Deo adhæret, is beatus est. Quod ut manifestius appareat, in memoriam revocandum est, pro hujus miserrimæ vitæ statu nos non posse tam bene in Deum directis actibus tendere,

R

dere,

dere, quàm indirectis, ut exempli gratiâ;
non tam bene assequimur, quid sit Deus,
tribuendo illi perfectiones creatas, quàm
excludendo ab illo omnem perfectionum
creatarum finem, aut limitem, aut im-
perfectionem. Quod cùm ita sit, videtur
quodammodo magis ac propiùs ad De-
um accedere, dum peccata omnia aver-
samur, quàm cùm ipsam Dei bonitatem a-
mamus: non quòd hic actus illò non sit
perfectior & prior, sed quia pro hoc sta-
tu voluntas nostra aptior est ad illud ma-
lum detestandum, quàm ad hoc bonum
degustandum, sicuti de Deo intellectus
noster pro hoc statu magis scit, quid non
sit, quàm quid sit. Quid ergo beatius eo
dolore, quo uno proximè ad Deum acce-
ditur? Quod, si non aliunde posset ostendi,
pij Latronis exemplò maximè ostenderet-
tur. Is enim hoc habuit initium acceden-
di ad Deum, detestationem & suæ & socij
culpæ. *Neque tu, inquit, times Deum?*
Hoc exordium mihi videtur indicare,
hunc hominem, cùm diu apud se de Chri-
sti Domini perfecta innocentia cogitasset,
ac sibi redegisset in mentem, hunc procul-
dubio

dubio esse Messiam, de quo dixisset Isaias, eum propter aliena peccata gravissimè à Deo esse plectendum, inde ad perpendenda, cum sua, tum Hebræorum scelera, devenisse, & gravi dolore tactum ingemuisse, quòd sanctum, innocentem, ab omnibus vatis prædictum Dei filium suis ipse criminibus ad id supplicij adduxisset. Postremò cum inter hæc audivisset alterum Latronem, eidem Domino convicia ingentem, minimè id ferre potuisse: hinc illa vox: *Neque tu times Deum?* ac si diceret: Saltem tibi vexatio intellectum dare potuisset, quòd cerneres, quis hic sit, qui propter nostra delicta hæc acerbissima patitur: istos licentia & impunitas insanire patiuntur, sed nos, quibus jam ob scelera nostra supplicium meritò est inflatum, & mors instat, profectò non innocentis ac Salvatoris nostri irrisioni, sed criminum nostrorum confessioni vacare debemus. Vide primùm, quantam suorum criminum cognitionem habuerit pius hic latro, quantoque eorum odiò tactus sit, dum ait: *Et nos quidem digna factis recipimus*: comprobatur iudicium sententiæ, ei-

que subscribens, libenter se mortem subire profiteretur: deinde non timet irritare Judæos, à quibus iratis tum maximè omne genus ludibrij & cruciatus expectare meritò poterat. Et certè alter latro contrariâ viâ gradiebatur; nam ideo, ut credibile est, convicia in Dominum tam acerba jaciebat, ut ea ratione Judæorum sibi conciliaret benevolentiam, & forè etiam tanquam Christi Domini irrisor & hostis vitâ donaretur: at hic, cujus cor tetigerat criminum suorum dolor, nihil magis cupiebat, quàm quicquid vitæ reliquum haberet, infectandis peccatis insumere, in lucro positurus, si ob eam causam à Judæis atrocius plecteretur. Postremò animadvertite, quid possit in verè poenitentibus horror peccati, dum enim in cruce esset, ac mortem adeò propinquam haberet, non hanc metuebat, non satellitibus & lictoribus, aut judicibus indignabatur, sed solam socij blasphemiam ferre non poterat, eaque se magis sentiebat, quàm sua cruce ac morte cruciari. Ergo, qui ita lugebat, quid mirum, si consolatione dignus est habitus? *Domine, inquit, me-*

mento

*memento mei, dum veneris in regnum tu-
 um: cui Dominus: Hodie mecum eris in
 paradiso.* Ecce, quàm facilè luctus hic ad
 beatum & perenne gaudium homines du-
 cit. Notatu digna est fiducia, quâ cum Do-
 mino latro loquitur: *Domine*, inquit,
*memento mei, cum veneris in regnum tu-
 um.* Quis ei dixerat, Dominum Regem es-
 se? quis ei damnato & latroni spem fece-
 rat regni cœlestis adeundi? utrumq; crux
 dederat: in cruce legerat, Dominum esse
 Regem Judæorum, id est, ut vocis origo
 significat, omnium, qui eum verè confi-
 tentur. Hinc & ipse meritò spem conce-
 perat, fore, ut, si eum Dominum confite-
 retur, ipsius Regni particeps esse posset.
 Olim dictum est: *Signa Thau super fron-* *Exee. 9.*
tem virorum lugentium. En vir lugens, *v. 4.*
 qui & sua peccata dolet, & aliena repre-
 hendit: en vir, qui Thau, id est crucem
 Domini, non abominatur, ut alter, sed
 velut honorificam & salutarem & ad re-
 gnum ducentem submissa fronte venera-
 tur. Quid mirum, eum esse inter signatos?
 quid mirum, ei per crucem aditum regni
 cœlestis aperiri? Olim Adam, qui Evæ

262 DE PASSIONE DOMINI,
conjugi suæ malè consentiens ad lignum
scientiæ mortem degustaturus accesserat,
ejectus est è Paradiso; nunc alter latro à
focio bene dissentiens, ad lignum vitæ se
vertit, & audit, *Hodie mecum eris in pa-
radiso.*

CAPUT V.

*Quartam beatitudinem esse si-
tim & famem propriae alienaque
justitiae.*

SCiens Jesus, quia omnia consummata
sunt, ut consummaretur Scriptura,
dixit: *Sitio.* Hæc B. Joannes. Cùm or-
do beatitudinum à Matthæo recensitus
hanc sitim quartò locò ponat, mirum est,
ordinem Verborum Domini his beatitu-
dinibus respondentem alia serie hîc pro-
gredi. Nam Crucifixionem ostendimus
primæ beatitudini respondere; Primum
Verbum Secundæ; Secundum Verbum
Tertiæ; Tertium autem Verbum Domi-
ni, quò Matrem Joanni, ac Joannem Ma-
tri commendavit, quintæ beatitudini, quæ
est

est, Beati Misericordes, respondere manifestum est. Quartum ergo Domini verbum, Sitio, respondet huic quartæ beatitudini eorum, qui esuriunt, & sitiunt Justitiam, & dici potest, pium Dominum, quodammodo festinantem Matri suæ consulere, ac dilecto discipulo benefacere, prævertisse illud verbum, & in Matris & Discipuli gratiam aliquo modo ordinem beatitudinum commutasse: alij plura & meliora producent, nos hac ratione contenti, coeptum beatitudinum ordinem prosequemur. Sanè, quemadmodum primæ duæ beatitudines circa externa bona & mala versatæ fuerant, ita decet, eas quoque duas, quæ sequuntur, circa interna mala & bona versari, & sicuti tertia beatitudo erat, mala interna in nobis aliisque lugere, ita quarta est, bona interna in nobis aliisque optare. *Beati igitur, qui esuriunt, & sitiunt justitiam.* Et hîc quoque crescit, ac progreditur Perfectorum Beatitudo. *Iustorum enim semita quasi lux splendens procedit, & crescit usque ad perfectum diem.* Nam tertia tantum conabatur abstergere poenitendo peccata

pristina, & aliorum quoque malis indolebat; quarta verò etiam justitiæ & gratiæ, tum sibi tum alijs omnibus, desiderat incrementum. In qua nos tria illa conabimur intelligere: primum, quid sit hæc famemes & sitis; deinde, quo pacto nos beatos faciat; tertio, qua ratione id primum hoc Domini Verbo, deinde magis explicetur exemplò. Ad primum quod spectat, Famemes ac sitis Justitiæ hoc sunt in rebus internis atque cœlestibus, quod in externis atque terrestribus illa, ex quibus hæc sunt verba desumpta. Sanè tum nos aut fame aut siti urgeri dicimur, cum tria hæc conjunguntur, ut corpus cibò aut potu egeat, ut ad suscipiendum aptum ac dispositum sit, ut ijs careat: nam, quæ vitâ carent, ea famem aut sitim non sentiunt, quia nec cibò nec potu egent: qui verò ægrotant, ij sæpe nec famem nec sitim sentiunt, quòd malè sint constituti ac dispositi ad cibum potumque capiendum. Postremò bene pastus quis ac potus, nec famem nec sitim ullam experitur, ideo quòd cibò & potu non caret. Omnes, qui vitam supernaturalem vivunt, gratiâ atque

que iustitiâ egent, quâ nutriantur: nam quemadmodum vitalis humor ac succus, quem radicale humidum vocant, vi caloris absumitur, ita calore concupiscentiæ succus vitæ spiritualis & gratiæ exhauritur, ac nisi nos cibô ac potu spirituali reficiamus, arescimus. *Percussus sum ut fœnum*, aiebat Propheta, & *aruit cor meum, quia oblitus sum comedere panem meum*. Populo per desertum iter agenti necesse erat, quotidie de cœlo novum manna demitti, & nos docemur à Salvatore in oratione petere, *Panem nostrum quotidianum supersubstantialem*. Bene autem cibi & potus nomine gratia significatur; nam duplex in nobis est facultas, quæ eâ expletur, & vescitur, Intellectus, & Voluntas. Voluntati quidê velut esca est, dū suavitatē illi quandā affert, quâ mirificè recreatur, & solidum cibum, quô alitur; intellectui autem est instar potûs aquæ Sapientiæ salutaris. *Iustus enim ex fide vivit. Fides autem est sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium*. Dum nihil apparens, nihil sensibus præsens proponit fides, Intellectus

R s

noster,

Psalm. 101
v. 5.

Hebr. II
v. 1.

noster, qui nihil percipit, nisi quod sensus antè percepit, minimè habet, quod intelligat, nisi gratia ei subministret objecta supernaturalia. Dum sperandas tantùm res nobis offert fides, voluntas nostra, quæ spes affligit, res tantùm oblectat & paciscit, nihil habet, quò fruatur, nisi præsentem aliquam boni supernaturalis possessionem gratia exhiberet. Gratia igitur nobis est potus & cibus, quò vivimus, cæ sublatâ cadunt omnes animæ vires. Gra-

1. Cor. 15. v. 10 *tiâ Dei sum id, quod sum, ait Paulus, & gratia ejus in me vacua non fuit, sed semper in me manet.* Dux sunt alimentorum species: alterum est remotum, quod est cibus & potus; alterum proximum, quod est sanguis. Et remotò quidem non semper egemus alimentò; nam cibò non vescimur assiduè, proximò autem perpetuò egemus, est que conjunctum animali, & parsejus; semper enim anima in transmutando alimento proximo occupatur, & in eo vita posita est: quare & sanguine toto emisso, vivere desinit animal, quippe sublatò propriæ operationis objectò, necesse est propriam ejus operationem desinere,

nerere, atque adeò vitam, quæ in ea consistit. Huic igitur, quò minùs carere possumus, gratia comparatur alimento, dum Paulus ait, eâ sene ad momentum quidem carere potuisse, & ipse Dominus comparatione vitis & palmitis eandem necessitatem luculenter expressit. Quid ergo est, quòd, cùm adeò nobis id alimentum necessarium sit, neque eò nos repletos jam dicere possimus, minimè tamen eam famem ac sitim sentiamus, quam nos experiri deceret? Necessè est alterum duorum esse, aut nos minimè vivere, quod Deus avertat; aut certè minùs bene constitutos esse, minùs dispositos, & ad cibum hunc potùmque spirituales degustandum idoneos. Languere enim oportet, aut ægrotare eos, quibus exhaustis succò, ac sanguine, & virium inopiâ laborantibus, nec cib⁹ nec potus appetitur, aut sapit. Sed bene est, quòd ejusmodi cibus hic est, & ejusmodi pot⁹, qui simul medicina est, ut proinde, quò magis sumitur, eò longius ægritudo pellatur, quâ fiebat, ne appeteretur. In corporis nutritione, si malè dispositus sit, qui edit, aut potat, quò id magis facit,

facit,

facit, eò fit magis æger, tandèmq; ob-
ruitur ac perit. In animæ refectione
res contrà accidit, nam quò est quis ma-
gis æger ac languidus, quò graviùs &
lethaliùs quovis spiritali morbo laborat,
eò plùs, eò largiùs eum oportet gratiæ ci-
bis se alere. Neque in hujus alimenti ap-
petitu gula habet locum, aut morbus ille,
quò inexsatiabilis fames vocatur Buli-
mia, neque in liberali sumptione Ple-
thora, aut noxia naturalis virtutis oppres-
sio est cuiquam timenda. Panis est vivus,
& panis vitæ, qui secum vires, secum ro-
bur, secum affert salutem; quò plùs co-
medis, eò meliùs valebis. Universè autem
nomine Justitiæ, & Gratiæ res omnes di-
vinas ac spirituales vocamus, quarum per-
petua commentatione, affectu, tractatio-
ne atque usu vegetamur & vivimus.
Harum nos famem ac sitim decet habere
perpetuam. Nec absurdum est imperare,
ut quis hanc famem ac sitim habeat, quòd
sanè in corporeo cibo ac potu esset absur-
dum; nam hæc fames, hæc sitis liberè à
nobis suscipitur ac deponitur; hæc fa-
mes, hæc sitis, si volumus, statim in no-
bis

bis exardescit; si velle cessamus, extingui-
 tur. Cur autem velle debeamus, in prom-
 ptu ratio est, quia ea nos beatos efficit. Sed
 quâ fieri potest, ut, quod in corporeis re-
 bus est miserrimum & molestissimum, fa-
 me & siti laborare, id in rebus cœlestibus
 sit beatum? Nam rem attentè inspicienti-
 bus videtur non modò spiritualis hæc fa-
 mes ac sitis corporeâ illâ non esse jucundi-
 or, sed etiam longè ad excrucians animi-
 mum acrior & potentior: quantò enim
 bonum perfectius est, quod appetitur,
 tantò se animus magis torquet, ac minùs
 libenter fert ejus absentiam. Quod si Pau-
 lus ita molestam sentiebat in se hanc fa-
 mem justitiæ ac sanctitatis alienæ, ut si-
 quis ab ea excideret, ipse totus fame exar-
 desceret, atque ureretur: *Quis scandalizatur,*
inquit, & ego non uror? quantò
 vehementiorem decet in nobis sensum esse,
 quò nostram justitiam esuriamus ac si-
 tiamus? *Os meum aperui,* inquit David,
& attraxi spiritum; quia mandata tua *Psa. 118.*
desiderabam. Vides præ siti ac fame anhe- *v. 131.*
 lantem, & auras captantem. Et alibi hanc
 famē famelicam esse ostendit, & se ab ipsa
 come-

come-

comedi. *Zelus Domus tua comedit me.* Depascebatur enim Sancti Prophetæ cor & viscera hæc fames, dumque anima eâ replebatur, corpus ac vita exhauriebantur. Quare & alibi dicebat: *Tabescere me fecit zelus tuus*: nam fames inter cætera mala etiam phthisim affert. Denique nihil ea fame est molestius, quæ expleri ac sedari nequit; huiusmodi autem est hæc, quæ infinitam quandam aviditatem habet; nam quò magis hoc spirituali cibo potuque alimur, eò in nobis fames ac sitis magis

Eccl. 24 v. 29. *augentur. Qui manducant me, adhuc esurient, inquit Sapia, & qui bibunt me, adhuc sitient. Quemadmodum ignis, qui avidissimus est, injectu materiae non expletur neque exsatiatur, sed eò violentius exardescit, ac fit avidior & voracior: ita spiritualis hæc fames, quò magis expletur, eò fit validior & vehementior, & quod in nullius alterius rei cupiditate accidit, in hac una Sancti experitur, ut ipsam famem esuriant, & ipsam sitim sitiant, & quò violentior est in ipsis divinarum rerum fames ac sitis, eò violentius plus esurire esuriant, ac sitiant plus*

plus sitire. *Concupivit anima mea desiderare justificationes tuas in omni tempore.* Jam eò David pervenerat, ut fames famem geminaret, & desideria desideriorum in immensum esuriam cordis incenderent. Potèstne in his beatitudo esse? Planè potest, imò necesse est beatam esse illam famem ac sitim, quam ipsam tam avidè anima esurit ac sitit. Nam cibi quidem corporei fames mala est, & potus corporei sitis est mala, atque ita cibum & potum amamus, ut sitim ac famem nemo amet. Quandoquidem igitur rerum spiritualium fames ac sitis adeò dulces & salubres sunt, ut ijs anima pascatur ac vegetetur, & eorum desiderio exardescat, nò minùs quàm ipsi⁹ boni, ad quod tendunt, mirum non erit, esurientes ac sitientes esse felices. *Fuerunt mihi lacrimæ meæ panes die ac nocte, dum dicitur mihi quotidie, ubi est Deus tuus?* Ecce lacrimæ desiderij panes sunt. Fames ergo hæc esca & sitis irrigua est. Sed quàm beatum sit hac fame & hac siti laborare, nemo nostrum facile explicet; illi tantum sciunt, qui experiuntur, & neque illi verbis exprimere possunt,

*Psa. 41.
v. 4.*

sunt, neque, si verbis exprimatur, quif-
quam, qui minimè degustârit, intelliget.
Quicquid enim lætum, quicquid suave,
quicquid beatum in hac vita Sanctis datur,
id totum nihil aliud est, quàm sitis & fa-
mes, & cùm plus datur, augentur sitis &
fames. Omnia enim spiritualia dona,
quò magis animum ad præmia futura di-
sponunt, eò flagrantior in ea famem
æternæ illius refectionis accendunt. Sed
neque in æterna beatitudine fames hæc
cessabit, cùm scriptum sit: *in quem deside-
rant Angeli prospicere.* Quid igitur bea-
tius ea fame ac siti? quæ & nos ad beatam
illam vitam unà disponit, & cum illa e-
tiam perpetuò permanebit, factura, ut
bonum, quod semper uberrimè haurie-
mus, perpetuâ æternitate sitiamus. Ad
tertium ergo illud deveniamus, &, quæ
diximus, in verbis atque exemplis Salva-
toris ostendamus: qui, cùm omnia con-
summâisset, dixit: *Sitio.* Quid aliud signi-
ficans, quàm eos, qui ad summam perfe-
ctionis adductos se viderint, minimè eo
gradu debere esse contentos, sed semper
altiùs atque altiùs adspirare. *Cùm hæc*
omnia

Luc. 17.
v. 10.

omnia feceritis, inquit, *dicite servi inu- tiles sumus*. Cùm igitur nobis magnas virtutes adepti videbimur, cùm præclara earum experimenta cepisse, & edidisse documenta, cùm magna quædam & admirabilia fecisse: tum primùm incipiendum nobis est, de vita rectè instituenda seriò cogitare, tum primùm nova vota concipienda, nova firmanda decreta, novis ad vitam sanctiorem desiderijs adspirandum. *Ego dixi, nunc cæpi*. Ipse ad eò loquendi modus sacrarum scripturarum id nos docet, dum ait: *Cùm vidisset, quia omnia consummata sunt, ut consummaretur Scriptura, dixit: Sitio*. Nam, si omnia erant consummata, cur hoc restabat? Sed, cùm omnia perfeceris, omnia consummâris, adhuc tibi consummandum ac perficiendum aliquid superest. Noli ergo cum divite plena horrea habente lætari, tanquam nihil tibi desit, sed dic: *Sitio!* incipe eò majoribus Deo serviendi desiderijs inardescere, quò te ab eo videris majoribus beneficijs præoccupatum. Nec illud oblivioni dederis, cùm diu tuæ perfectioni vacaris, & destinatum ei studio

S

tem-

tempus expleveris, dic *Sitio!* incipe fieri æstuaris salutis alienæ, & eam totò animò cupere, ad eam omnem conatum, quem tibi Dei benevolentia & tuæ vitæ ratio præstat, adhibere.

CAPUT VI.

Quintam Beatitudinem esse Caritatis ac Misericordiam in omnes sollicitam exhibitionem.

Stabant autem juxta crucem Jesus Mater ejus & soror Matris ejus Maria Cleopha & Maria Magdalene. Cum vidisset ergo Jesus Matrem & Discipulum stantem, dixit Matri suæ: *Mulier, ecce Filius tuus:* deinde dicit Discipulo: *ecce Mater tua:* & ex illa hora accepit eam Discipulus in sua. Beatitudinem, esurientium ac sitientium initia & incrementa gratiæ & salutis alienæ, consequitur beatitudo, sollicitè curantium & satagentium, ut omnia frant, quæ adhuc consequenda judicentur proximis profutura. Et hic quoque ordo beatitudinum ad perfectiora progredi-

greditur: prior enim sistebat in votis, hæc ad facta procedit; prior cum sitiante Domino justitiam omnium hominum toto corde sitiebat, posterior cum eodem operante salutem in medio terræ hominum salutem conatur operari, & illud aggreditur, quod est divinorum omnium divinissimum, cooperari Deo in salutem animarum. Quinto enim loco à Domino dictum est: *Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur.* Sunt autem operum Misericordiæ, & Caritatis duæ classes: altera, quæ Corporeis vacat; altera, quæ Spiritualibus. Illa opem fert corpori, ne ejus necessitatibus anima opprimatur; hæc animam ipsam opportunis subsidijs adjuvat. Primum igitur oportebit, quid ea misericordia sit, deinde quo pacto ea nos beatos reddat, postremò qua ratione eam ex hoc Salvatoris verbo discamus, ostendi. Est Misericordia quædam divinæ operationis imitatio, quâ ut ille bonitatem suam premere, ut ita dicam, & continere non potuit, quin eam creandis primùm rebus, deinde eisdem Salvatoris passione renovâdis exerceret, ita

pectus humanum Deo plenum quiescere non potest, donec, quod in se concepit boni, id in omnes, quocumque se oportunitas dederit, effundat. Quemadmodum igitur Dei Bonitas duplici opere se prodit, naturæ & gratiæ, seu Creationis & Reparationis, ita Misericordia, sive quod idem est, Caritas ejus imitatrix in utriusque ordinis opera gestit erumpere, & naturæ bona & gratiæ ministrare, & corpori & animæ opem ferre, &, quod Dominus in Creatione formavit, reficere, &, quod in Reparatione restituit, ad eam integritatem referre conatur. Totum hominem Dominus salvum fecit, totum, si fieri posset, Caritas salvum facere contendit. Hinc Domino in monte specimen suæ claritatis edenti apparent Moyses & Elias, perfectorum virorum par, quorum uterque clarus exemplis charitatis utriusque geminatae misericordiae largitate & animas pavit & corpora. Moyses enim legem dedit, manna, fontem, coturnices. Elias prophetis sermonibus claruit, & viduas pavit, & pluvias cum voluit, retinuit, cum voluit dedit. Quanquam apti-

us fortè dixerimus, Moysen corporeæ misericordiæ opera designâsse, cum ipsa lex non nisi externa quædam spectare videatur, Eliam zelo Domini flagrantem, in cuius spiritu ac virtute Joannes quoque venit, Spiritualis misericordiæ opera significare. Dominum verò, qui medius stabat, utriusque liberalitatis fuisse simulacrum. Quippe qui & panes populo ad sustentandum corpus dederit, & animas verbò suò refecerit. Quicumque ergo ejus in se caritatis affectum semel concepit, is nihil omittit, quod alijs prodesse aliquo modo possit. Et primùm quidem Sancti solent corporea caritatis opera exhibere, deinde ad spitualia gradum facere: Sic Apostolos & Sectatores suos Dominus iussit primùm vendere omnia, quæ habebant, & dare pauperibus, deinde eos misit evangelizare. Hoc verò quàm beatum sit, non possumus aliter meliùs probare, quàm verbo Salvatoris, *beatius est, magis dare, quàm accipere*. Non modò igitur beatum est opera misericordiæ exhibere, sed beato beatius, ac divino divinius, sive, ut Beatus ac Divinus ait Diony-

sius, divinorum omnium divinissimum. Nec difficile est id probare; nam beatus est, qui Deum possidet, *Deus autem caritas est, & qui manet in Caritate, in Deo manet, & Deus in eo.* Beatum ergo hominem in hac vita facit caritas, quantam hujus vitæ misera conditio beatitudinem capit. Ille eâ fruitur, qui caritate fruitur; sed qui non tantum ipse eâ gaudet, sed in alios quoque eam derivat, ille etiam beatior est: auget enim beatitudinem caritatis ille actus, qui ipsam auget caritatem, quam effundit. *Beatus, qui intelligit super egenum & pauperem.* Principes, qui se volunt id esse, quod audiunt, nihil habent gratius, nihil quò magis oblectentur, quàm cum clementiæ ac liberalitatis ostendendæ ijs opportunitas datur; in eo enim se maximè rerum moderatores ac dominos agnosci vident. Ita ille quoties nihil toto die beneficij præstiterat, vespere tristis ac mœrens, amici, aiebat, perdidimus diem, hac die non fuimus, quod vocamur. Quod si opes aut fundos elargiri principem ac regem facit, spiritualia charismata dispensare, pœne dixerim, Deum facit.

Quid

Psa. 40.
v. 2.

Quid ergo beatius, quàm id facere, quò
 maximè Deus lætatur, & gaudet? *Lætatur enim Dominus in operibus suis*, boni-
 tatem suam ubique diffundens. Nõne ip-
 sam Angelorum beatitudinem aliquo mo-
 do auget unius peccatoris ad Deum con-
 versio? *Gaudium quippe est Angelis Dei
 super uno peccatore pœnitentiam agente.*
 Quis non gaudeat, quis non putet se bea-
 tum, si ei liceat aliquem ex errore deduce-
 re? *Beati igitur misericordes.* Nunc, quo
 pacto id à Christo Domino exhibeatur in
 cruce, quod erat tertiò locò propositum,
 ostendamus. *Stabant, inquit, juxta cru-
 cem Mater ejus, & soror Matris ejus Ma-
 ria Cleopha, & Maria Magdalene.* Hæ
 omnes mulieres Domino ministraverant:
 Mater ejus nascenti, & inde usque ad gran-
 diorem ætatem; Maria Cleophae jam do-
 centi; Maria Magdalene postremo tem-
 pore. Maria Magdalene illi dederat un-
 guenta & capillos, id est, superflua, quò
 significaverat eos, qui ex ijs, quæ cadunt
 de mensa, & quæ ipsis superfluunt, pau-
 peres alunt. Maria Cleophae cibus eum
 aluerat, quos, ut credibile est, de suo pau-

pere penu detrahebat, quò significaverat eos, qui non de superfluis modo, sed etiam de sibi opportunis ac necessarijs aliquid decerpunt, quò indigentibus largiantur. Maria Virgo præter hæc omnia sanguinem ei dederat, sui que integerrimi corporis partem, quò eos significaverat, quorum perfecta caritas eò pertingit, quò nihil ulterius esse potest, ut pro salutis alienæ procuracione sanguinem profundant. Majorem enim caritatem nemo habet ut animam suam ponat quis pro amicis suis. *Videns ergo Jesus Matrem & discipulum stantem, quem diligebat, dicit Matri suæ: Mulier ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo, ecce Mater tua.* Hîs verbis utrumque genus misericordiæ exprimitur, & commendatur. Nam cur discipulo, quem diligebat, Matrem dedit? nisi ut ab ea velut Matre aleretur lacte divinæ sapientiæ, quò ea redundabat, postquam ipsam Sapientiam aluerat. Cùm enim scriptum sit: *Audi fili mi præcepta matris tuæ*, proculdubio eo fine discipulo juniore Sapientissima Mater data est, ut ea illum instrueret, & præceptis vitæ saluberrimis edoceret: nam

nam & Magistram Apostolorum eam vo-
cant Sancti Patres, & præcipuè Joannis,
qui fortè ideo præ cæteris omnibus Sacris
Scriptoribus altissimè, ac divinissimè
scripsit, quia peculiariter ab ea est eruditus.
Nihil enim omittebat Virgo Sanctissima
beneficij, quod in filium Joannem confer-
re posset, tum quotidie ampliores & ube-
riores à filio collustrationes & incremen-
ta divini amoris ei impetrans, tum arcana
divinæ sapientiæ, quæ olim recondiderat,
conservans omnia verba filij, & confe-
rens in corde suo triginta annis, Joanni a-
periens, tum exemplò incomparabilis san-
ctitatis, prudentiæ ac modestiæ ad per-
fectiora semper illum quotidie parere vide-
batur, dum quotidie hoc magisterio profi-
ciens renovaretur spiritu mentis suæ, ac
diceret cum Propheta: *Renovabitur ut*

Psa. 102
v. 5.

aquila juvenus mea. Hæc igitur con-
templantes discamus, opera misericordiæ
spiritualis proximis exhibere, pro ijs oran-
do, verbis eos ad omnem virtutem exci-
tando atque instruendo, exemplò ea, quæ
docuerimus, confirmando. Et quotquot
sunt animæ hominum, tot nobis filios esse

arbitremur, quibus, si minùs re atque effectu prodesse possimus, animò certè & voluntate conemur. Vicissim autem Joannem contemplemur Virgini ministrantem; statim enim illam accepit in sua, statim Dominam constituit domus suæ. Quàm putas eam diligentiam vel ab insidijs Judæorum defendit, vel à tempestatum injurijs, vel, nequid ei decisset, ubique prospexit? Ephesum quoque eam duxit, ut, qua in urbe Diana ab Ethnicis templò totius Asiæ celeberrimò colebatur, in ea Dei Mater à pijs coli inciperet. Discamus & nos Joannis imitatione tum proximis nostris omnia ad vitam tuendam opportuna sollicitè ministrare, tum sacris templis & religiosis domibus omnem liberalitatem ac beneficentiam exhibere.

CAPUT VII.

Sextam beatitudinem esse Munditiam cordis Innocentiã & Simplicitate constantem.

ET circa horam nonam exclamavit Jesus voce magna dicens: *Eli Eli! lamma*

lamina sabaethani? hoc est, Deus meus, Deus meus! ut quid dereliquisti me? In hoc Domini Verbo Sextam Beatitudinem contemplabimur, in cordis Munditia consistentem. Cùm enim ijs, qui Cor mundum habent, peculiare ac proprium sit, semper Deo frui, contemplatione & affectu ei inhaerendò: *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt*: nulli magis id debebatur, quàm Christo Domino, cujus humano corde nihil potest innocentius, nihil purius, nihil mundius cogitari; & tamen in ijs supremæ passionis angustijs ad summam & cumulum cruciatuum omnium hoc ultimum accessit, ut pars inferior sacræ illius animæ, omni superioris illustratione & consolatione fraudata, desertam se jure quereretur, dicens: *Deus meus, Deus meus! ut quid dereliquisti me?* Primum igitur, in quo maximè cordis mundities posita sit, videamus: deinde quàm beati sint, qui cor mundum habent: tertio quid hæc Domini verba nos doceant. Sanè quid sit cor mundum, facilius est verbò dicere, quàm experimentò nôsse. Cor vocamus Rationalem animæ partem;

in

in corde enim spiritus gignuntur, qui deinde in caput ascendentes illic rationis opera exercent: Sacrae autem litterae fontem, unde vis intelligendi manat, spectantes, in Corde eam potius quam in capite ponunt. Ratio porro humana Intellectu & Voluntate constat. Illud igitur cor mundum, cuius neque in Intellectu macula est, neque in Voluntate. Maculatur autem Intellectus maximè dolis, fallaciâ, falsitate. Voluntas rerum omnium aut pravus aut vanis affectionibus. Ita neque dolosum & fraudulentum cor mundum est, neque id, quod rerum terrenarum affectionibus inquinatur. Superna illa Hierusalem, quæ à pacis æternæ visione nomen accepit, cordis mundi solum esse potest, quæ tota esse dicitur ex auro mundo simili vitro mundo. Duo sunt in vitro mundo, perspicuitas, & ab omni sorde pura mundities. Duo Cor mundum habet, Simplicitatem, quæ est quædam animi perspicuitas, in quo nihil opaci est, quò dolus tegatur, nihil, quod radios veritatis excipi ac transmitti vetet: atque Innocentiam, quæ est omnis non modò cul-

pæ expers sanctitas, sed ab omni quoque affectu terreno, nedum sordido libera. Mundum cor primò est sincerissimâ simplicitate pellucidum, totum pervium veritati, nullius fallaciæ coloribus imbutum, nulla erroris labe maculatum, *Simile vitro mundo*. Deinde affectu voluntatis est purum, solidum, *aurum mundum*, absq; omni scoria vitiosæ affectionis. Sed quia mundities ex voluntate in intellectum transit, & ex innocentia simplicitas oritur, ideo priùs aurum, deinde vitrum nominatur, cùm dicitur: *Aurum mundum simile vitro mundo*. Nec prætereundum est, utrumque exemplum significare ejusmodi munditiem, quæ non modò maculâ & sorde careat, sed nec eam recipere apta sit. Nam lignum, vestis ac multa alia, etsi munda sint, facillimè tamen maculas ejusmodi concipiunt, quæ difficilè elui possunt: at vitrum mundum sordes vel maculam contrahere non potest. Aurum quoque mundum ne auruginem quidem patitur; ita cor mundum ejusmodi esse debet, ut non modò nullam habeat maculam, sed omnem respuat, ac rejiciat: ac voluntate
qui-

Apocal.
21.v.18.

dem ita dispositum sit, ut non modò nullius culpæ contagione sordescat, non modò nullius affectus humani, nedum sordidi labem retineat, sed expurgatum atque excoctum instar auri perpetuò purum maneat, nec ullam auruginem reddat, denique nec facilè extrinsecus ei aliquid luti, vel cæni injectum concreseat, aut aliùs immissum concipiatur, sed excidat statim, aut leviter eluatur. O qui tale cor aureum haberet, in quo nihil scorix esset! Quid ejusmodi corde pretiosius? Quoad intellectum verò ita se habet cor mundum, ut simplicissimum ac sincerissimum sit: & sicut vitrum nihil aliud quàm lucem capit, cætera omnia excludit, humores, liquores omnes, qui omnia corpora pervadunt, vitrum non excipit; soli patet luci, reliquis omnibus impervium est, ita cor ejusmodi veritatem tantùm novit, huic totum patet, hanc neque excludere advenientem potest, neque exceptam cohibere, aut occludere. *Annunciavi veritatem tuam in Ecclesia magna. Ecce labia mea non prohibebo, Domine tu scisti. Veritatem tuam non abscondi in corde meo. Vi-*

*Psal. 39.
v. 10.*

des pellucidum cor Davidis? quod nimirum erat secundum Cor Dei, quod pura lux est, pura veritas: & alibi ait: *Non adhaesit mihi cor pravum.* Nullius fallaciae gluten, aut viscus adeò tenax fuit, nullius aulicæ fraudis bitumen adeò rapax, ut me ad se pertrahere posset, aut meo cordi vel leviter adhæresceret. Cor enim ejus Crystalinum erat cœlo simile, ut nihil aliud, quàm ad divinæ lucis radios excipiendos ac transmittendos factum videretur. Ex his ergo cum constet, quid sit cor mundum, difficile non erit ostendere eos beatos esse, qui hujusmodi cor habent. Primum quidem humana quadam & humili beatitudine, quæ in tranquillitate animi posita est. Sanè ipsa tranquillitas nihil est aliud, quàm cordis mundities. Quid enim est, quò cor mundum turbari possit? Num culpæ conscientia? innocens est. Num violentior aliquis affectus? purum est ab omni cupiditate. Num suspicio, error, occulta machinatio? Simplex est. *Quid est, inquit Apostolus, quod vobis nocere possit, si boni emulatores fueritis?* hoc est, si id tantum judicetis, quod verum est, nulla fraus,

Psa. 100
v. 3.

fraus, nullus dolus vos perturbet, si id tantum amaveritis, quod amandum est, nullus vos rerum humilium aut sordidarum affectus ceperit, quid est, quod vobis nocere possit? Impediet me quicquam, quò minus vero assentiar, falsum averser? Obstabit quidquam, quò minus voluntatem meam ab omni sordido ac me indigno amore contineam, ac puram servem? Hoc si nemo prohibebit, nec voluntas nec intellectus unquam suo bono carebunt. Id si erit, beati erimus. Dixi hanc humiliorem & humanam beatitudinem esse, quæ etiam Philosophis nota fuit. Sed est altior & sublimior beatitudo, quâ frui cor mundum necesse est, Dei præsentia. Deus enim Lux est, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, & quemadmodum sole fulgente, quicquid est pellucidum seu diaphanum, ut vocant, illuminatur, ita quicquid est usquam purum, mundum, expers fraudis ac doli, statim divinæ lucis radios concipit. Omnis anima veritatis est cupida: Ipsa autem veritas longè cupidior est sui ostendendi; lux enim est, & illuminare omnes amat, pro-
 inde,

inde, nisi alicujus erroris aut fraudis opacitas obsistat, diffunditur ac fulget. Deus idem bonum est; omnis anima boni cupida est, bonum autem ipsum longè cupidius sui diffundendi, ut, nisi cor pravo aliquo affectu præoccupatum sit, continuò in id se insinuet, totumque occupet. Quid autem beatius, quàm voluntatem nostram totam Dei bonitate, intellectum totum Dei veritate occupari? His ita expositis, ad ipsa Domini verba contemplanda veniamus. Ait enim: *Deus meus, Deus meus! ut quid dereliquisti me?* justa querela mundissimi cordis: ac si diceret. Mi Deus, mi Sol, mea lux! quid est, quòd in cor meum nullos radios immittis? certè illud nulla labes tegit, nulla nubes obvolvitur, nulla caligo operit. Sed, quia Dominus Psalmum Davidis usurpavit, quem etiam, ut aliqui putant, totum submissa voce percurrit, minimè omisit deinde rationem afferre, cur Deus in cor ipsius mundissimum desisset aliquandiu radios suæ consolationis immittere. Longè, inquit, à salute mea verba delictorum meorum. Delicta enim nostra, quæ sua vocat, quia in se suscepe-

*Psa. 21.
v. 2.*

sceperat, nubem interposuerant, quâ Do-
 mini cor tegebatur, & perpetua illa supe-
 rioris partis illustratio arcebatur. Hæc e-
 rant, quæ, ut extrinsecus claro meridie
 nocturnas tenebras fecerant, ita interio-
 rem illum solem superioris animæ partis,
 qui perpetuo meridie beatitudinis fulgens
 inferiorem sacræ illius animæ partem col-
 lustrabat, eo tempore distinebant, ac radi-
 os vibrare prohibebant. Ergo peccata no-
 stra non modò dividerunt inter nos & De-
 um nostrum, sed in ipso Deo ac Domino
 nostro eam divisionem & Ecclipsim fece-
 runt. Cordis nostri imundities cor mun-
 dum Domini texit & obumbravit. Sit no-
 bis in posterum mundissimum cor, sim-
 plex, innocens, purum, inscium doli, in-
 scium culpæ. Sed quo pacto id nobis erit,
 cum figmentum cordis humani pronum
 sit ad malum omni tempore? tu igitur Do-
 mine, cor mundum crea in nobis: crea,
 inquam, de nihilo; hoc enim, quod habem⁹,
 ita penitus maculas sordēsque vitæ hujus
 imbibit, ut ijs nullò modò expurgari pos-
 se videatur. Ades in nobis emundator cor-
 dium Spiritus, aqua munda, ignis expur-
 gans

gans, & in nobis munda, quod est sordidum, quò corde puro & simplici te perfruamur largiùs.

CAPUT VIII.

Septimam Beatitudinem esse perfectam Pacificationem.

Cùm ergo accepisset acetum, dixit: *Consummatum est.* Verbo hoc Dominus indicavit, officiò Mediatoris, ad quod peragendum missus fuerat, se jam functum esse, & pacificasse omnia, quæ in cœlis, & quæ in terris sunt, atque adeò respondet septimæ Beatitudini: Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur. Nostrum ergo erit, contemplari primùm perfectam pacificationem, quam Filius Dei fecit in Cruce, deinde conari eam imitari, ut & nos filij Dei vocemur. Tria inter Deum & res creatas maximè dissidia erant, ad quæ concilianda Pacis sequester missus est Dominus. Primum Naturæ; nam Divina erat infinites altior & perfectior omnī re creata, & proinde chaos magnum erat

T 2

inter

inter nos & ipsum. Secundum Intellectus; nam nulla mens creata poterat scire consilium Domini, nec vias eius, nec divinæ veritatis arcana. Tertium idque gravissimum, Voluntatis; nam Deus à Creatura ob vetera ac nova scelera meritò erat aversus, & Creatura vicissim à Deo, quem non amabat, & cui sui ipsius amorem præponebat. Hæc tria dissidia Christus Dominus conciliavit. Primum initiò vitæ suæ, quò natura creata est ita juncta Divinæ, ut eadem Persona Deus, atque Homo esset; Secundum totâ suâ vitâ: exemplis enim ac verbis docuit nos divinæ veritatis arcana, adeò ut Apostolis suis dixerit: *quacun- que accepi à Patre meo, nota feci vobis.* Tertium supererat gravissimum, voluntatum. Hoc in Cruce conciliatum est, in qua Deus Homini, Homo Deo conciliatus est, quod admirabili sententia Paulus expressit: *Deus erat in Christo Mundum reconcilians sibi.* Quanti ad Universi perfectionem retulerit ea conciliatio, inde facillè intelligi potest, quòd in ea Consummatio totius divini operis & perfectio consistebat. Creaverat hoc Universum Deus, & in

& in eo Principem Hominem constitue-
 rat, in Homine verò Voluntati principa-
 tum dederat, ut, cùm hæc boni cupida
 nusquam illud alibi quàm in Deo reperi-
 ret, eique se traderet, tota rerum series in-
 tegra constaret, & circulus quidam fieret,
 dum, quæ creata sunt, omnia à Deo pro-
 fecta per hominem ad Deum redirent.
 Homine igitur hujus constitutionis ordi-
 nem perturbante, dum se à Deo avertit,
 & res creatas, quibus famulis uti debebat,
 adamare & colere incepit, fiebat, ut tota
 hæc rerum Universitas id, quò unò maxi-
 mè constat, amitteret, hoc est, Ordinem,
 & Structuram. Et, quia cunctæ res à fine
 bonitatem desumunt, inde felices, inde
 perfectæ nominantur, sine sublato nihil
 erat perfectum, nihil felix, nihil bonum;
 Homo enim cùm ipse se à Deo abstraxis-
 set, nec bonus, nec felix esse poterat; cæ-
 tera autem omnia, quæ ad hominem diri-
 gebantur, ut mediò ipsò Deum attinge-
 rent, eique cuncta felicia atque perfecta
 evaderent, postquam scelere hominis eo
 fine frustrari cœperant, & ipsa perfectio-
 ne ac felicitate sua carebant. Ita tota re-

rum conditarum Universitas in summa perturbatione ac miseria versabatur. Bene igitur S. Paulus illum loquendi modum

Rom. 5.
v.12.

usurpat: Per unum hominem peccatum in mundum intravit, & per peccatum mors.

Licet enim non nisi in hominem proprie peccatum & mors venerint, tamen per hominem peccatum & mors in mundum ipsum venerant, mundum ipsum perturbaverant, ac sua felicitate privaverant.

Propterea necesse erat, per alium hominem Deo mundum conciliari, quod per Christum Dominum in Cruce factum est. Quo pacto autem Homo Deo conciliatus sit in Cruce, explicat idem Dominus, cum ait:

Ioan. 12.
v.32.

Ego, si exaltatus fuero à terra, omnia trahã ad me ipsum. Ecce, iterum series rerum

in suum ordinem restituta est; Christus enim in Cruce pendens, tum efficaciã gratiæ suæ, tum tanti amoris indicio cunctos ad se amandum traxit, atque adeo totam rerum Universitatem: ipse verò mox Deo

Lucæ 23.
v.46.

se tradidit, dicens: In manus tuas commendo spiritum meum: atque ita rerum annulus quidam perfectus est, ad suum principium rebus redeuntibus, & orbe

con-

concluso. Acetum autem, quod accepit, antequam verba illa proferret, significavit Hebraicam Synagogam, quæ jam acescebat, quæ vinea olim dilecta & magnò studio à Deo culta atque ornata, cùm maximè debuisset ei pietatis ac dilectionis vinum reddere, acetum ingrati ac sævi animi reddidit. Hoc acetum sumens Dominus ac degustans, id est, postquam de Synagogæ perfidia supremam sententiam tulit, eamque damnavit ac rejecit, & statuit Ecclesiam instituere, dixit: *Consummatum est.* Sed longè majus erat opus Deum homini conciliare, quàm hominem Deo. Hoc quoque Dominus in cruce præstitit, oblatione sui ipsius ac sanguinis effusione, quâ, quicquid offensæ ab hominibus Deus acceperat, & accepturus erat, compensavit obsequiò longè gratiore, & omnem injuriæ excedente gravitatem. Hæc de pace, quam Dominus fecit. De ea nunc agendum, quam nos facere jubemur, & quæ beatos nos facit, ac Dei Filios nominat. Ea pax est consummatio perfectionis in nobis, atque in omnibus tum privatim tum communiter: Pacis enim nomine in

Ioan. 19.
v. 30.

sacris litteris summa perfectio, & ipsa etiam
 beatitudo vocatur; idque non aliam
 ob causam, quàm quòd pacis nomine ve-
 niat ordo ac recta partium inter se conspi-
 ratio: cùm unaquæque suum locum te-
 net, ac munus exercet, tum omnia in pa-
 ce esse dicuntur, cùm nec tyrannis vexat,
 nec tumultus gliscit, nec bellum fervet,
 sed principes imperant, magistratus jus di-
 cunt, subditi obtemperant; in eo autem
 ordine rerum omnium perfectio posita est.
 Nobis igitur studendum est, ut pacem ser-
 vemus, & ubi desit, conquiramus in no-
 bis ipsis & in alijs. Primùm in nobis ipsis
 in corpore, nequid nimiam in nos aut indul-
 gentiam aut severitate peccemus; in animo,
 ne illum varijs agitari motibus, perturbari-
 que patiamur; inter animum & corpus,
 ut alterum obsequi discat, alter imperare;
 inter superiorem atque inferiorem ani-
 mi partem, ut hæc suas appetitiones, suos
 sensus in obsequium rationis aut exercent,
 aut cohibeat, aut intendat, aut remittat,
 illa hanc regat, ac moderetur, & justò im-
 periò temperet; inter Rationem ac De-
 um, ut iustificati ex fide pacem habeamus

ad

ad ipsum, cum toto corde, omnibus viri-
 bus diligentes, in eoque omnem spem no-
 stram ponentes. Deinde nobis cum omni-
 bus, quæ extra nos sunt, pax & concordia
 sit: *si fieri potest, cum omnibus hominibus*
pacem habentes, ut nulli irascamur, nulli
 bellum inferamus; sin aliter ratio ac divi-
 na lex cogit, dum vitijs indignamur, ho-
 minibus ne simus infensi; dum bellum ju-
 stè ciemus, pacem inter arma quæramus.
 Quodsi nobis hæc agentibus obsistat alie-
 næ improbitatis audacia, cum ijs, qui ode-
 runt pacem, simus pacifici; non desista-
 mus hortari verbo, factis docere, invitare
 clementiâ, quicquid humana solertia com-
 minisci possit, adhibere, ut, quicumque
 sunt pacis inimici, Domino favente resi-
 piscant. Hoc erit Filium Dei agere inter
 homines; hoc qui agunt, summum opus
 ac maximum omnium, quæ in hoc uni-
 verso agi possunt, agunt. Animadverten-
 dum est, ut, quanta res sit Pacem inter
 homines conciliare, discamus, cum vel
 maximè inter misericordiæ opera lo-
 cum habeat, pacem lancire inter homi-
 nes, tamen huic uni operi peculiarem bea-
 tudinem esse attributam eamque septi-

Rom. 12
 v. 18.

T s

mam,

*Matt. 5.
v. 7.* mam, id est, unâ exceptâ perfectissimam,
& cœteris misericordiæ operibus parem
vicem adpromissam: *Beati misericordes,
quoniam ipsi misericordiam consequen-
tur:* at paci quæsitæ attributum esse, quod
summum est, Filij Dei vocabuntur; nam
hoc unum opus tantò cætera omnia exce-
dit intervallò, quantò plus est Filium Dei
vocari, quàm Misericordiam consequi.
Solliciti ergo simus, in nobis atque in om-
nibus conservare unitatem spiritûs in vin-
culo Pacis.

CAPUT IX.

*Octavam Beatitudinem esse,
constanter Deo adherere in adver-
sitatibus & persecutionibus.*

*Luc. 23.
v. 46.* **E**T clamans voce magna Jesus ait: Pa-
ter, in manus tuas commendo spiri-
tum meum. Octava Beatitudo est; *Beati,
qui persecutionem patiuntur propter ju-
stitiam, quoniam ipsorum est Regnum cœ-
lorum.* Eam persecutionem nemo gravio-
rem passus est, quàm Dominus in cruce,

qui propterea animam suam Patri commendavit, Regnum coelorum statim ingressuram, hoc est, consummatam beatitudinem. Duo hinc discamus. Primum exemplò Donini graves nobis toto vitæ decursu persecutiones esse tolerandas. Deinde, nullum ad eas ferendas præsentius auxilium esse, quàm se totum Deo tradere, eique perpetuò adhærere. Initiò libri primi ostendimus, eos, qui statuunt piè vivere in Christo, Jesu, persecutionem passuros, & quò mementò temporis quis apud se constituat, Christi Domini vestigia sequi, eodè dæmones atq; homines consilium adversùs eum convocaturos, quò in ejus perniciem extrema quæque moliantur. Nunc eventu ipso discimus, eam insectationem non antè finiendam, quàm noster vitæ cursùs ad metam pervenerit. Contemplemur, qualem Dominus & quàm gravem sustinuerit contradictionem. Neque nunc ea, quæ ab initio vitæ passus est, repetam, quo pacto eum, antequam nasceretur, Draco ille, qui est in Apocalypsi, ad mortem insectatus sit. Exclusus enim omni hospitio (quoniam ita secum agi permisit)

in

in caula pœne sub dio coactus est nasci, quod in tenerrima infantis delicatissimi constitutione facilè hiberno tempore poterat esse lethale. Deinde, vix natus Herodis sævitiam compulsus est fugere, & in Ægyptum abductus inter impios & infensos antiquam gentis suæ servitutem regustavit. Hæc omnia omittamus, ac totius etiam triennij labores, & ærumnas, & quæ varijs modis à Judæis passus est, omnia prætereamus. In hoc uno extremo die sistamus. Quid fuit hominum, quid furiarum ac dæmonum, quod non hoc die in eum conjurâsse videatur? *Quare fremuerunt gentes, id est Ethnici, & populi meditati sunt inania? id est turbæ Judaicæ. Adstiterunt Reges terræ, id est Principes, Pontifices, Præsides, & Principes cõvenerunt in unū, id est, Principes tenebrarum, Dæmonū capita, ac duces simul omnes, adversus Dominum & adversus Christū ejus.* Nemo erit usquam, in quem tam multi conjurent, nam in Dominum Angeli & Homines conspirarunt: Hominiū quidē Ethnici & Judæi, Reges & Subditi, Romani ac Barbari, Milites & Ci-

*Psal. 2.
v. 1.*

ves, Ecclesiastici & Sæculares, Litterati
& Indocti, Magistratus & Privati, Noti
& Ignoti, Amici & Adversarij. Cui ca-
lumniæ pepercerunt? Quod genus inju-
riæ omiserunt? Quam unam ex ejus re-
bus non hostiliter insectati sunt? Abstulêre
ei statim discipulos, quos abegerunt; co-
rum ducem ac suum vicarium, quem ad se
negandum compulerunt; Matrem & con-
sanguineos, quibus nullus ad eum patuit
accessus; famam, quam indignis crimina-
tionibus oppresserunt; libertatem, quam
vinculis arctarunt; venerationem, quam
alapis, sputis, calcibus conculcarunt; in-
nocentiam, quam calumnijs mendacissi-
mis gratis expugnarunt; pulchritudinem,
quam sordibus, ictibus, vulneribus cor-
ruperunt; eloquentiam, quam impurissi-
mis vocibus obstrepentes, silere in sua cau-
sâ coegerunt; majestatem, cui regis di-
gnitatis injectis exuvijs impudenter illuse-
runt; nobilitatem, quâ contemptâ, vilif-
simorum latronum supplicium eum subire
voluerunt; commiserationem, quæ omni-
bus hominibus communis est, quam ipsi
uni denegarunt; favorem aulicum, quem
cùm

302 DE PASSIONE DOMINI.
cùm Herodes & Pilatus decretâ ejus innocentiâ detulissent, ipsi pertinaciter obstiterunt; præsidium religionis, à quo cùm vel reus dimissionem impetrare potuisset, ipsi ex eo tantam infamiam ei auxerunt, Barabbâ ejus loco dimissô, & supplicium etiam augere voluerunt, dum specie pietatis, ne remaneret in cruce corpora Sabbathô, jam à Pilato poposcerant ejus crura comminui, nisi clementior ipsi mors & militum humanitas ex antiqua vatum prædictione tam fædum spectaculum avertissent; denique vestes, quas in ludum & prædam verterunt; manus ac pedes totumque corpus, quod cruci affixerunt; sanguinem, quem clavîs, & lanceâ ad ultimam usque guttam exhauserunt; animam ac vitam, quam inter tot ei cruciatus tam citò ademerunt, ut mirati sint, adeò celerem suæ crudelitatis effectum. Possemus etiam dicere, ipsa elementa & mundum ipsum illi ademptum, dum terram illi eripiunt, à qua sublatum in crucem extulerunt; & aquam, cujus ne haustum quidem dedere sitienti; & solem ipsum denique, cujus Ecclipsis proculdubio ipsorum fuit
parri-

parricidij detestatio. Quis unquam plura,
 quis totidem amisit? Cui tam gravis per-
 secutionis unquam procella incubuit? Ut
 posset planè Dominus hac tempestate o-
 brutus dicere cum Jona: *Projecisti me in*
profundum in corde maris, omnes gurgi-
tes tui & fluctus tui super me transierunt:
circumdederunt me aqua usque ad ani-
mam, abyssus vallavit me, pelagus operu-
it caput meum: & cum Davide: Intrave-
runt aqua usque ad animam meam, infi-
xus sum in limo profundi, & non est sub-
stantia, veni in altitudinem maris, &
tempestas demersit me. Quicumque igitur
 statuimus, piè vivere in Christo Jesu, qui-
 cumque decrevimus ejus sequi vestigia, &
 ad passionis ejus exemplar vitam omnem
 conformare, ne in animum indueamus, se-
 cundioribus auris velle iter hoc agere, &
 mari pacatiore. Luctandum est nobis inter
 similes procellas: *Nonne hac oportuit pati*
Christum, & ita intrare in gloriam suam?
 Num discipulus est super Magistrum, aut
 servus super dominum suum? aut ovis est
 pastore pretiosior? aut quàm caput præcessit,
 pes subsequi dedignabitur? Sed quid ego
 hæc

Ioan. 2.

v. 4. 36

Psal. 68

v. 2.

Luc. 24

v. 26.

hæc dico: Velis nolis, procellosum mare
 erit, quocunque tendas; quemcunque ven-
 tum sequi, quemcunque portum petere,
 quæcunque fidei observare velis. Perlege
 veterum annalium monumenta, exquire
 ab ijs, qui multa viderunt, quibus rerum
 humanarum status longo usu cognitus, at-
 que exploratus est, sciscitare omnium sæ-
 culorum, omnium gentium, omnium pro-
 vinciarum peritissimos quosque, nil aliud
 intelliges, quàm ubique Syrtes, ubique
 Scyllas & Charybdes esse, omnia tempe-
 statibus & periculis ubique plena: occul-
 tiora graviora esse, & quibus fragoris
 plus sit, per ea tutius navigari. Neque,
 si non ita esset, bonus Dominus eiusmodi
 vitam unquam instituisset, cùm enim no-
 bis vitæ Magister ac Rector datus esset,
 necesse erat, id eum vitæ genus deligere,
 quod maximè commune esset omnium
 hominum, in quo maximè specimen uni-
 versæ vitæ humanæ edi posset, ob quam
 causâ neq; Rex, neq; Præles, neq; horum ali-
 quid esse voluit, quod paucis contingit; arte
 nullam factitavit, scientiam nullam pro-
 fessus est, magistratum nullum gessit, nulli
 reipû-

reipublicæ parti se addixit nequis esset, qui minùs ad se ejus exemplum crederet pertinere, si fortè eum cerneret, uni alicui vitæ generi esse deditum. In urbe promiscuo quodam & vilitu & victu & conversatione usus est, ut se omnibus commodum & facilem magistrum exhiberet. Quodsi hominibus commune non esset, insectationes adversariorum pati, ne id quidem suscepisset, sed illum vitæ statum ac temperationem, quâ mortales plerique uterentur. At nunc eam vitam elegit, in qua plurimum esset ejusmodi molestiarum, ut, quia necessariò nobis hæc eundem est, itineris Ducem ipsum haberemus, per difficillima & asperrima quæque præeuntem. Hoc primum igitur sit, quò intelligamus, beatos esse, qui piè viventes persecutionem patiuntur: nam cum alioqui ea passuri essent, si perditè viverent, & fortè graviora, felices sunt, qui in necessario malo præmium & laudem merentur; felices qui, quod patiuntur, quia homines sunt, in eo Deum ducem sequuntur, ut, ubi vel maximè miseras ferant infirmitatis humanæ, ibi vel maximè gloriantur

rientur quadam virtutis imitatione divi-
næ. Altera beatitudo est, quòd, qui Chri-
stum sequuntur, ij plerumque, ut Petrus,
super tumentes aquas ambulent siccò vesti-
giò, neque mergantur, nisi fortè dubitan-
tes, ac ventum validum spectantes potius,
quàm eum, ad quem tendunt. Et in omni-
bus his superamº, agebat ille, qui tam mul-
ta & gravia ferebat propter eum, qui di-
lexit nos. Tertia demum est beatitudo,
quia utcunque res cedat, sive oppriman-
tur, & pessum eant corpore, famâ, rebus
omnibus externis, sive hisipsis integris e-
natent, semper ingentem, incomparabi-
lem, immensam vim opum spiritualium
ex hujusmodi naufragijs conquirunt. Pre-
tiosam tempestatem quorundam flumi-
num esse dicunt, quorum arenæ aureæ
tranquillitate subsidunt, tempestate eje-
ctantur ad ripam. Nihil his procellis pre-
tiosius, quibus omne bonum animæ ac-
quiritur, lux, fortitudo, spes, humilitas,
mortificatio, tranquillitas, patientia, quid
non? Denique, nisi persecutio beatum ho-
minem faceret, nunquam diceret Jacobus:

Jacobus. Omne gaudium existimate fratres, cum in
v.2. *variis*

varias tentationes incideritis. Nam si gaudium non nisi ex bono præsente oritur, necesse est, omne gaudium non nisi ex omnis boni præsentiâ oriri: proinde omne bonum Tribulatio ac Persecutio affert. *Beati igitur, qui persecutionem patiuntur propter justitiam:* patiuntur autem propter justitiam, quicumque patiuntur injustè, imò & quicumque, quod patiuntur, ad justitiæ incrementum dirigunt, undecunque patiantur. Quid ergo agendum persecutione urgente? fugiendum? Quò, quò? nisi ad Deum? pudet me, cum apud Pythagoreos tam multa de fuga ad Deum lego. Ergo illi nôrant, quid esset ad Deum fugere, qui inter eas tenebras, quid Deus ipse esset, ignorabant? Fugere ad Deum, tam necessaria & lumine naturæ nota res est, ut eam vel Pythagoras non ignorârit; nisi velimus, hoc eum è Sacris litteris, ut multa, didicisse: nam quoties id nobis David inculcat: *Deus refugium meum & virtus*, inquit, &: *ad te confugi, doce me facere voluntatem tuam.* &, *Quoniam fortitudo mea & refugium meum es tu, &: propter nomen tuum dux mihi eris,*

*Matt. 5.
v. 10.*

*Psal. 45.
v. 1.*

*Psa. 142.
v. 9.*

*Psal. 30.
v. 4.*

V z

& enu.

Psal. 31. & enutries me, & tu es refugium meum à
v. 7. tribulatione, quæ circumdedit me. Quod
 qui perfectè faciunt, ij cum Domino di-
 cunt: *Pater, in manus tuas commendo spi-*
ritum meum. Singula verba perpendamus,
 & addiscamus, quid sit nobis in tribula-
 tione faciendum. *Pater*, inquit: Deum
 Patrem cogita, & vicisti. Patre Deo hæc
 pateris vidente, imò omnia in omnibus
 præter peccata faciente. Quid times, ne fi-
 lium Pater velit perditum? at voluntariè
 genuit nos verbò veritatis: nec, ut perde-
 ret, genuit; fecit enim omnia, ut essent.
 An fortè metuis, ne, eo te salvum & in-
 columem volente, aliquis eò fortior te
 opprimat? sed pergit: *In manus tuas.* Con-
 templare manus illas, quæ & omnia pos-
 sunt, & omnia continent, & omnia agunt,
 & omnia largiuntur; in his manibus es,
 & times? Timeo, inquis, non quidem ne
 nolite me salvum, aut ne volens non possit,
 sed ne ego ipse illius & voluntati, & po-
 tentiæ obsistam; ego enim solus obsistere
 ei possum, cujus nemo est, qui possit resi-
 stere voluntati. Ergo te solum times? tum
 verò nihil est tibi consultius, quàm ut te
 ipsi

ipsi totum tradas, & hostem, à quo tibi metuis, potentissimo ac fidelissimo Domino credas: dicigitur: *Pater, in manus tuas commendo spiritum meum.* Pater, cætera ut vis, hunc spiritum meum, in quo tota res & sors mea est, quod unum ego sum, ut salvus sit in die tuo, dignare servandum in manus tuas accipere, dignare perpetuò regere, tueri, continere, ne fugiat à te, qui nunc ab inimicis ad te confugit.

CAPUT. X.

Beatos esse, qui in Domino moriuntur.

Iesus autem iterum clamans voce magna emisit spiritum: & ecce, velum templi scissum est in duas partes à summo usque deorsum, & terra mota est, & petra scissæ sunt, & monumenta aperta sunt, & multa corpora Sanctorum, qui dormierant, surrexerunt, & exeuntes de monumentis post resurrectionem ejus venerunt in sanctam civitatem, & apparuerunt multis. Centurio autem, & qui cum eo e-

*rant custodientes Jesum, viso terræ motu
 & his, quæ fiebant, timuerunt valde, di-
 centes: verè filius Dei erat iste.* Post adeò
 ignominiosam & in speciem horribilem
 passionem sequitur mors plena gloriæ &
 plausûs. Primùm igitur contemplemur,
 quàm honorifica & gloriosa fuerit Domi-
 ni nostri mors; deinde discamus, eos, qui
 vitæ ejus exempla fuerint secuti, beatissi-
 mam mortem obituros. Brevis est passio-
 nis dies, citò evolvitur, citò præterit, eum-
 que læta mors, lætior post mortem beati-
 tudo subsequitur. Tria in Domini morte
 possumus adnotare, quæ eam admirabi-
 lem rediderunt, & unò momentò omnem
 passionis ignominiam discussissent. Pri-
 mum est, quòd clamans expiraverit, & vo-
 ce magna clamans: nam qui moriuntur,
 adeo languidè animam efflant, ut minimè
 facile sit agnoscere, expirârint nec ne;
 quantum ergo fuit, non modò vocem, quæ
 exaudiretur, extremo halitu efformare po-
 tuisse, sed clamorem eumque validum: id
 verò planè ostendebat, eum non necessi-
 tate mori, sed sponte animam ponere,
 quam, si vellet, retinere posset, quippe ad-
 huc

huc integris viribus, & nullo lethali vulnere accepto. Alterum, quòd illi ipsi, qui eum antea insectabantur, statim agnoverunt, & fassi sunt, eum esse Filium Dei: quod certè mirum est; nam antea dixerant, tum se visuros, & pro certo habituros, eum esse Dei filium, si de cruce descenderet, & à morte se vindicaret; nunc autem, postquam eum vident in cruce mortuum, fatentur Dei filium. Tertium, quòd non homines modò, sed cætera omnia, quæ sensu carent, cælum, terra, superi, inferi, res sacræ ac profanæ, sensum aliquem doloris ob ejus mortem ostenderint, & , cui paulò antè ne amici quidem in summis cruciatibus posito compatiebantur, ei morte jam libero, & omnis molestiæ ac doloris immuni, compati visa sunt. Hæc igitur tria ad utilitatem nostram traducamus: duplex est mors Justorum; altera, quâ mundo moriuntur adhuc in carne viventes; altera, quâ tandem corpore soluti migrant ad Dominum. Utraque mors comparatione mortis Domini illustratur. Primùm enim, qui mundo moriuntur, illi non secus ac Dominus om-

nem ea morte sensum doloris evadunt, nec
 jam crucem sentiunt, nec oppro-
 bria, nec injurias: nam, postquam ad e-
 am perfectionem ventum fuerit, quæ om-
 nes, quas retulimus, beatitudines comple-
 ctitur, desinit anima mundo vivere, non
 quòd aut corpus regere desinat, aut opera
 sensuum exercere: sed quia, cùm superior
 animæ pars non semel, sed octies beata sit,
 & bono incommutabili inhæreat, totam
 ad se inferiorum potentiarum intentio-
 nem ac propensionem trahit. Etsi enim
 hæ corporeæ & inferiores potentia, quibus
 opera vegetantis ac sentientis animæ exer-
 centur, nihil aliud capere aut appetere
 possint, quàm id bonum, quod ipsis con-
 venit, quod in sensum cadit: quia tamen
 in eadem anima sunt, in qua est superior
 illa pars & intellectiva, ideo naturaliter
 etiam ad illius bonum inclinatur, quod et-
 si non sentiunt, quid sit, percipiunt tamen
 ad se vel maximè pertinere, quippe cùm
 ad eam animæ partem spectet, quæ supre-
 ma est, & cui omnia obtemperant. Hoc
 igitur est, quod beatam illam mortem ju-
 storum facit, quæ jure pretiosa in conspe-
 ctu

et Domini vocatur. Quid enim pretiosius ea hominis constitutione, quâ sic inferiora superioribus subjiciuntur, ut discant à sensibilibus se avocare, & intelligibilium communione gaudere? quâ inferior homo condelectatur legi Dei, quæ à superiori percipitur, & gratiæ virtute atque assidua exercitatione discunt, sensus non ire præcipites in sua objecta, sed subesse rationi, & omnes suas voluptates ad unam & supremam illius voluptatem ac bonum attemperare? Postquam igitur aliquis ita mortuus fuerit, nihil eò est beatius in hac vita: nam, licet in cruce adhuc persistat, non tamen, ut prius, vel clavorum fixationem sentit, vel spinarum aculeos, vel probra & ludibria; sed corpore inter hæc positus, animò jam in paradiso est cum Domino. Primum igitur, qui sic moritur, clamans moritur; neque enim infirmitatis hæc mors est, sed virtutis; qui sic moritur, vult ipse sic mori; non ergo ignavi, desides, imbecilles sunt, qui ita vulgo videntur, cum se ab omnibus conculcari, ac despici sinunt, in eo summa est vis, summa fortitudo; non est, ut putatur, ille stu-

por ac stoliditas, sed vigor ac robur animi,
 qui ita ad rerum superiorum ac divinarum
 contemplationem se totum transtulit, ut
 externa hæc atque inferiora consultò ne-
 gligat, ac sæpe etiam ne animadvertat, aut
 sentiat quidem. Postremò ideo clamans
 mori dicitur, quia ejusmodi mors clamor
 est, quò omnes excitamur ad specimen
 tantæ virtutis imitandum: quemadmo-
 dum enim Joannes Baptista, qui mundo
 priùs mortuus erat, quàm natus, se Vo-
 cem nominat: Ego vox: tota enim ipsius
 vita vox erat & clamor, humanam so-
 cordiam increpans, & ad divina cogitan-
 da excitans: ita omnes Sancti, postquam
 eò perfectionis pervenerint, ut jam omni-
 no mundo sint mortui, clamant exemplò,
 etsi verbis taceant, sic esse vivendum. Cla-
 mat quoque ad Deum mors Justorum,
 dum ij, qui mundo rebúsque omnibus mo-
 riuntur, ac se totos Deo tradunt, Deum
 excitant ad maxima quæque ijs beneficia
 largienda. Nec minùs in ea morte Justo-
 rum illud alterum accidit, quod in Domi-
 ni morte evénit, ut, qui eos antea perse-
 quebantur, ij postea percutientes pectora
 sua

sua revertantur, & fiant ex insectatoribus affectatores, & admiratores. Nemo enim cum mortuis pugnat; tamdiu nobiscum adversarij pugnant, quandiu vivere nos arbitrantur; ubi planè mortuos videt, desinunt molesti esse. Ipsum mare, quamdiu naufragus vivit, cum deprimere, & fluctibus conatur operire; postquam obierit, insummum evehit, atque ad littus clementer exponit. Omnia nobis pacata erunt, postquam certò constiterit, nos ita mundi hujus rebus nuncium remisisse, ut mortui jam simus, non tantùm sopiti, & mox majore aliquo fragore excitandi, aut sponte evigilaturi. Tertium verò illud in quibusdam clarioribus & illustrioribus Sanctis usavenit, ut omnia illis obediant & obsequantur: nam scimus, Gregorios, Bernardos, Franciscos, Antonios, postquam in cruce mortui sunt, eò devenisse, ut ad eorum nutum ipsa se componerent mundi hujus elementa, transferrent montes, sisterent ruentes rupes, perambularent maria, tractarent illæsis manibus ignes, cohiberent pluvias, corpora denique ad vitam extincta revocarent. Sed, quia hoc rariùs

riùs

riùs accidit, non omittamus id, quod spiri-
 rituali sensu perpetuò in ijs fit, qui tam
 beata morte moriuntur; nam ijs sol glo-
 riæ istius humanæ meridiæ deficit, ut, quò
 priùs oculi perstringebantur, eum nunc
 obscurum videant, ac lumine destitutum;
 terra concutitur & vacillat; quam enim
 cæteri homines pro sede firmissimâ ha-
 bent, in qua spes suas omnes, cogitatio-
 nésque firment ac statuunt, eam Sancti
 labare, nutare vident, nec vel unum in eâ
 vestigium stabile figi; velum templi scin-
 ditur à summo usque deorsum, quia re-
 rum divinarum ijs arcana omnia, summa
 ac ima patefiunt; monumenta aperiuntur,
 quia veterum in ijs Sanctorum exempla
 renovantur, & dum pridem extincti aut
 sopiti mores rursus inter homines versa-
 ri incipiunt, jure Sanctorum corpora, quæ
 dormierant, resurrexisse dicuntur, & inci-
 vitatem venire, & pluribus apparere:
 scinduntur petrae, dum obdurata corda
 franguntur; tota denique rerum natura
 concutitur, quia Sanctorum vita naturæ
 propensiones coërcet, ac reprimit. Quæ
 verò in hac prima spiritali morte Justo-
 rum

rum accidunt, ea etiam in secunda corporali eveniunt: sic enim Sancti moriuntur, sicut vixerunt; nisi quòd præcipua illo extremo tempore tum ipsorum in Deum est pietas & caritas, tum Dei in ipsos benignitas & indulgètia. Ita dum sibi mutuò occurrunt, anima Dei cupida, Deus animæ amans, fit illud beatum osculum, quod sponsa cupiebat, quod Moyfes obtinuit, qui mortuus est in osculo Domini. Quis explicet, quàm suave, quàm beatum sit, in Domino, id est, cum Domino in cruce mori? quæ nomina humana, quæ rerum similitudines illud exponant, quod extremo illo tempore præparavit Deus diligentibus se? Nuptias vocem? an Convivium? an Regnum? an Triumphum? frigida hæc & abjecta sunt nomina, beatius quiddam illud est, & omni humanâ voce, re, opinione divinius. Vel impius vel cæcus vidit hoc Balaam, nihil in rebus omnibus esse præstantius morte Justorum. *Moriatur, Num.*
inquit, anima mea morte Justorum. Deni- 23. v. 10.
 que apud Deum, apud quem cuncta sunt vilia, vile aurum, quod in plateis supernæ civitatis calcatur; viles gemmæ, quas in-
 ter

ter arenas abjecit vilia elementa, quæ sunt scabellum pedum ejus; viles cæli, qui sicut vestimentum veterascent; Mors Justorum sola pretiosa est. Quo non pretio bene emitur id, quod Deo ipsi constat esse pretiosum? Planè pretiosum, quod non contemptibilib⁹ auro & argento emit; sed pretioso Sanguine Filij sui, qui in hoc natus est, in hoc venit, in hoc mortuus est, ut nos in eo renati, ejus exemplò & gratiâ viveremus, ejus sacra & beata morte moreremur.

CAPUT XI.

Conservanda esse verba hæc in Domini monumento, in quo & animam nostram Domino conssepeliri oportet.

Matth. 27.v.57 **C**ùm autem serò factum esset, venit quidam homo dives ab Arimathæa nomine Joseph, qui & ipse discipulus erat Jesu, hic accessit ad Pilatum, & petijt corpus Jesu, tunc Pilatus jussit reddi corpus, & accepto corpore Joseph involvit illud in sindone

findone munda, & posuit illud in petra,
& advoluit saxum magnum ad ostium
monumenti, & abiit: Erat autem ibi Ma-
ria Magdalene, & altera Maria sedentes
contra sepulchrum. Contemplati sumus
 hoc vitæ exemplar, quod nobis Domini
 Passio exhibet: quid superest, nisi ut
 quàm diligentissimè ea, quæ nobis confi-
 derata & constituta sunt, conservemus?
 Insidiantur enim Judæi, ut Christum no-
 bis rapiant: quo pacto igitur id nobis
 præstandum sit, Evangelicæ narrationis
 allegoria non difficilè docebit. Nam vir
 hic dives, & ut alius Evangelista dicit, no-
 bilis decurio nomine Joseph, quid aliud
 significat, quàm strenuum ac diligentem
 vitæ suæ instituendæ studiosum? qui à for-
 titudine vir, à generositate miles, à decem
 mandatorum observatione decurio, à mul-
 tarum virtutum opibus dives, ab aug-
 mento quotidiano Joseph, quod augmen-
 tum indicat, nuncupatur. Hic vir audacter
 ad Pilatum introivit, ac petijt sibi dari
 corpus Jesu: nam simul atque cognove-
 rimus, ita nobis vitam esse instituendam,
 si quid est agendum, si cujus obtinenda ve-
 nia,

nia,

nia vel facultas, audacter ad eundem est.
 Nullibi tutior est audacia, quam ubi nihil
 aliud, quam Christus petitur. Deinde
 mercatus est mundam sindonem: hac in-
 terpretari possumus memoriam ab omni
 mundana specie ac sorde puram, quam,
 quia non habemus, mercari oportet multo
 labore, multis precibus, eluere lacrimis,
 excutere flagellis, denique omnia agere,
 ut sindonem habeamus Christo involuen-
 do dignam. Eiusmodi sindoni si involve-
 rimus Dominum, id nobis accidet, quod
 tum evenit, ut imprimatur effigies ipsius
 & exemplar illud sacrum, quod contem-
 plati sumus, memoriae nostrae velut sindoni
 mundissimae, & nunquam ab ea posthac
 possit aboleri. Verum id non facile fiet,
 nisi Nicodemus accesserit, ferens mixturam
 Myrrhae & Aloës quasi libras centum,
 nisi pietatis affectionis ac devotionis & præ-
 teritæ vitæ memoris doloris unguentis &
 aromatibus corpus Jesu delibutum fuerit;
 tum enim facilius sindoni ejus imago im-
 primetur. Nisi res ametur, nisi ad eam in-
 timè afficiamur, non facile hæret memo-
 riæ: sit ergo in nobis erga Domini passio-
 nem

nem hæc cordis affectio, quasi libræ centum, hoc est, non modica, sed iusta atque perfecta, quæ partim sit myrrha compassionis, partim aloë contritionis, ut sic memoriæ nostræ adhærescat, & in ea perenne vestigiuna relinquat. Ubi hoc fecerimus, quærendum est monumentum novum, excisum in petrâ; nova aliqua, constans, firma, solida vitæ consuetudo ineunda, quæ valeat ad hoc Dominicæ Passionis exemplar perpetuò servandum: sua cuique sunt nota, quid sit, quò magis julari possit ad vitæ rectè institutæ conservationem, nemo seipso meliùs scit; id ubi compererit, ne parcat labori, ne sinat se rei difficultate superari. Neque enim in monumento effosso in arena aut humo Dominus collocatus est, neque exciso in facili aliquo & miti saxo, sed petrâ, quod significat durissimum saxum. Vi, labore, repetitis ictibus opus erit. Et ne hoc quidem satis est. Advolvat saxum magnum ad ostium monumenti. Quid hoc sibi vult? faciat, statuâtque aliquid, quò totam hanc rem confirmet. Maria Magdalene, cùm statuisset vitam ex Christi Domini præce-

ptis agere, eum sequi, ei se totam addicere, ad totam hanc rem concludendam, tempus elegit, quô Dominus apud Phariseum discumberet, illuc venit, ad pedes Domini se provolvit, flevit, vnxit, tersit, professa est veteris vitæ pœnitentiam, & novæ propositum: ea publica professione saxum magnum advolvit ad ostium monumenti. Saulus, postquam dejectus Domini voce didicit, quid ei agendum esset, ingressus Synagogas invalescebat, & confundebat Judæos, testificans Jesum esse Christum. Hoc ergo est saxum magnum advolvere ad ostium monumenti, cùm quis aliquid agit, quô difficilior ei reddatur suscepti propositi vel commutatio, vel oblivio. Sed & Maria Magdalena, & altera Maria non desint, quæ sedentes contra sepulchrum custodiant, visitentque sacrum Domini corpus. Petrus quoque, & Joannes identidem eò veniant. Quid hoc aliud sibi vult, quàm non omnino soli nostræ industriæ esse fidentium? Postquam omnia disposuerimus, quibus in suscepto vitæ instituto nos contineri posse credamus, externa quoque adhibeamus auxilia. Ea verò sunt primùm Patrocinia Sanctorû, Sanctissimæ Dei Matris

tris imprimis, cui totam hanc vitæ nostræ
 institutionem commendare debemus, ut
 eam tueri, & conservare dignetur: deinde
 Angelus noster Custos, ut & ipse ad-
 sit huic sepulchro, quemadmodum Domi-
 ni tumulo Angeli adstiterunt: postea ce-
 terorum Sanctorum, ut quisque peculiare
 habet patronos. Secundum hæc autem sunt
 Patrum & Fratrum spiritualium quæren-
 da præsidia, ut & Patres, quorum consilio
 vita nostra dirigatur, habeamus, & fratres,
 quibuscum jucundè ac suaviter jugum
 Domini trahamus, nobis similitudine mo-
 rum ac studiorum, & vitæ consilijs & cari-
 tate conjunctos, quorum & proficiamus
 exemplò, & subinde opportunis admoni-
 tionibus corrigamur. Proderit & illud no-
 bis, si qui adversarij Judæos imitati custo-
 des adhibeant, & obsignent lapidem. Hoc
 est, si qui sint, qui observent gressus nostros,
 & an ita vivamus, sicut nos vivere velle su-
 mus professi, intentis oculis & vigili ob-
 tutu speculentur. Verum nihil ita prode-
 rit, nihil ita in universum huic Vitæ Insti-
 tutioni necessarium est, quàm si animas
 nostras Christo consepeliamus, quod ba-
 ptismò significari, ait Paulus Apostolus.

Quod igitur in baptismo factum oportuit, ut cōsepulti Christo non aliter viveremus, quàm si eodem tumulo clausi essemus, id saltem post vitæ tam longa exacta spatia, post beneficia tot accepta faciamus. Iacet in tumulo Corpus Domini exanime, nostras animas eò inferamus, quæ Sacrum illud Corpus perpetuò venerentur, & cum anima corpus servare soleat, ipsæ contra ab eo servantur, & ab omni periculo liberentur. Hoc ergo supremum hujus Institutionis erit monitum, eum fore verum Dominicæ Passionis Sectatorem, qui perinde se gerat, ac si ejus anima in tumulo Domini cum eo, sacra illa syndone involuta, conquiesceret, ita ut clausa undique nihil sciret, nihil videret, nihil cogitaret, nisi Christum, & hunc crucifixum, ejus exemplar induta, ejus imbuta imagine, ei commortua, consepulta. Quod ille nobis præstet, qui tale proposuit, ad quod vitam institueremus, exemplar, Jesus Christus Dominus noster, qui cum Patre & Spiritu Sancto vivit, & regnat in sæcula sæculorum,

A M E N.